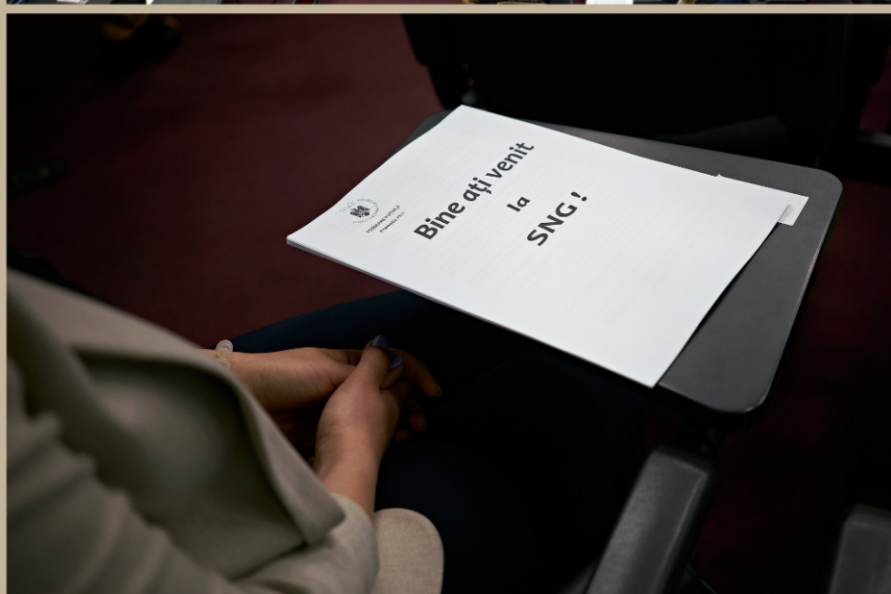

SCRIPTA·MANENT

București Anul II Nr. 2/2021

REVISTA
SNG
TA

REVISTA·SCOLII·NATIONALE·DE·GREFIERI

SCRIPTA MANENT

Cuprins

Școala Națională de Grefieri, membru asociat al Rețelei Europene de Formare Judiciară. O nouă promoție de cursanți în 2021 - Editorial	
Andrei - Dorin Băncilă, judecător, Director SNG	pag. 1
1. Citarea părților la domiciliul procesual ales. Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, nr. 57/28 septembrie 2020	
Summoning the parties to the chosen procedural address. HCCJ Decision no. 57 of 28 September 2020 issued by the Panel (of judges) for clarifying legal issues	
Pogoran Oana Daniela, judecător, formator SNG	pag. 3
2. Înscrierea în Registrul Național de Publicitate Mobiliară – condiție pentru începerea executării silite	
Listing in National Public Registry of Movable Assets – condition for the approval of the enforcement procedure	
Aurelian-Marian Murgoci-Luca – judecător, Judecătoria Sectorului 5 București	pag. 9
3. Gestionarea dosarelor penale în raport de atribuțiile administrativ-judiciare ale organelor de cercetare penală	
The management of criminal files in relation to the administrative-judicial attributions of the criminal investigation police officers	
Gheorghe Ifrim, procuror, formator SNG	pag. 19
4. Controlul judiciar – luarea măsurii de către procuror fără audierea prealabilă a inculpatului	
Judicial control – the taking of a measure by the prosecutor without a preliminary hearing of the defendant	
Mihai Diana-Valentina, grefier Secția Parchetelor Militare, PÎCCJ	pag. 27
5. Regimul executării amenzilor penale aplicate în alte state membre ale Uniunii Europene și recunoscute în România, în temeiul Deciziei-cadru nr. 2005/214/JAI în ipoteza interdicției alternativelor	
The arrangements for the enforcement of criminal fines applied in other European Union Member States and recognized in Romania, pursuant Framework Decision 2005/214/JHA if alternatives measures are banned	
Andrei - Dorin Băncilă, judecător, Director SNG	pag. 33

**Școala Națională de Grefieri,
membru asociat al Rețelei Europene de Formare Judiciară
O nouă promoție de cursanți în 2021
Editorial**

Iată-ne ajunși la cel de-al doilea număr al revistei noastre științifice, care, între timp, a căpătat codul internațional de identificare a publicațiilor seriale (ISSN).

Constatăm cu deosebită plăcere că activitatea de elaborare a articolelor care să se regăsească în paginile revistei a devenit interesantă și atrăgătoare pentru formatorii Școlii, dar nu numai. Astfel, în acest număr veți găsi articole, apreciem noi foarte interesante, scrise de trei dintre formatorii noștri, dar și de o doamnă grefier având specializarea de parchete. Ceea ce dorim să subliniem aici este aceea că revista devine tocmai acea platformă care s-a dorit a fi o oportunitate și o cale prin care profesioniștii dreptului din sistemul nostru judiciar să-și exprime ideile, opiniile, experiențele în legătură cu activitatea de desfășurare a justiției.

Dar, pe lângă această introducere destinată evoluției revistei noastre, prin intermediul prezentului editorial dorim să facem cunoscut cititorilor un eveniment deosebit de important din viața Școlii, pe care l-am prefăcut în numărul anterior, și anume acela al dobândirii statutului de membru asociat al prestigioasei Rețele Europene de Formare Judiciară (EJTN).

În cadrul Adunării Generale, care a avut loc în zilele de 17 și 18 iunie 2021, în format online, membrii Rețelei au votat, fără rezerve, dobândirea de către Școala Națională de Grefieri (alături de Școala Națională de Grefieri din Franța, între altele), a statutului de membru asociat.

Acest statut va conferi Școlii Naționale de Grefieri oportunitatea de a furniza grefierilor din sistemul nostru judiciar acțiuni de formare transfrontaliere (precum schimburi de experiență), dar și sesiuni de formare în domeniul dreptului Uniunii Europene.

Pentru a da asigurări că Școala se va implica activ în grupurile de lucru care se vor constitui la nivelul EJTN pentru componenta de formare a grefierilor, precizăm că deja ne-am adus contribuția la elaborarea unui studiu privind nevoile de formare ale grefierilor din Uniunea Europeană în domeniul Dreptului Uniunii, care poate fi lecturat de cei interesați prin accesarea următorului link:

https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/2021-06-14_just2018jaccprcrim0131_study_annexes_final.pdf

După cum veți observa, din analiza studiului rezultă că multe dintre statele membre EJTN reclamă necesitatea schimbului de experiență și a pregătirii practice a grefierilor în diverse domenii ale legislației europene, ceea ce, fără îndoială, reprezintă un aspect de maxim interes pentru procesul de integrare europeană (cu precădere, evident, în domeniul justiției) pe care îl parcurge România.

Așadar, așteptăm cu interes programele de formare ale Rețelei, care, suntem convinși, vor aduce o diversificare a formării continue furnizate de Școală, cu beneficii importante pentru pregătirea profesională a grefierilor.

În final, dorim să subliniem alte două momente importante din viața Școlii, legate strâns între ele, și anume absolvirea promoției 2020-2021 și începutul cursurilor pentru promoția 2021.

Proaspeților absolvenți ai promoției 2020-2021 le mulțumim pentru eforturile suplimentare depuse

în perioada formării lor inițiale și le dorim succes în profesie, iar noilor cursanți ai promoției 2021 le spunem un călduros „Bun venit!”, invitându-i și pe unii, și pe alții să citească, dar și să scrie articole pentru revista noastră.

Citarea părților la domiciliul procesual ales. Decizia Înaltei Curți de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, nr. 57/28 septembrie 2020

Oana Daniela Pogoran – judecător
formator al Școlii Naționale de Grefieri

Rezumat

Prezentul articol abordează câteva chestiuni controversate legate de citarea și comunicarea actelor de procedură la domiciliul procesual ales, fiind făcute scurte considerații cu privire la Decizia ÎCCJ nr. 57/28 septembrie 2020, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept. Decizia menționată, prin care s-a respins ca inadmisibilă sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, prezintă interes prin prisma considerentelor ÎCCJ cu privire la situația particulară a alegerii locului citării la un cabinet de avocatură/societate de avocatură.

Abstract

This article deals with some controversial issues regarding the summoning procedure and the notice of procedural documents at the chosen address of the party, short considerations being made regarding the HCCJ Decision no. 57/28 September 2020, issued by the panel (of judges) for clarifying legal issues. This Decision, through which the referral to issue a preliminary decision was declared inadmissible, is of great interest through the HCCJ reasoning regarding the specific case in which the chosen address of the party is either a law office or a law firm.

Regula în procesul civil este aceea a citării părților, în afară de cazurile în care prin lege se dispune altfel, regulă consacrată la art. 153 C.proc.civ.

În mod obligatoriu în cuprinsul citației trebuie să se regăsească o serie de mențiuni, prevăzute la art. 157 C.proc.civ, printre care numele și prenumele sau denumirea, după caz, ale/a celui citat, precum și locul unde se citează (art. 157 alin.(1) lit. e).

Cu privire la locul citării, Codul de procedură civilă cuprinde reglementări detaliate, art. 155 stabilind cu exactitate locul citării pentru diverse categorii de persoane, cel mai des întâlnite în practică

fiind citarea persoanelor fizice la domiciliul/reședința lor și a persoanelor juridice la sediul lor principal.

Tot în legătură cu locul citării, Codul de procedură civilă reglementează posibilitatea alegerii locului citării și al comunicării altor acte de procedură la art. 158, care are următorul conținut „(1) În caz de alegere de domiciliu sau, după caz, de sediu, dacă partea a arătat și persoana însărcinată cu primirea actelor de procedură, comunicarea acestora se va face la acea persoană, iar în lipsa unei asemenea mențiuni, comunicarea se va face, după caz, potrivit art.155 sau 156. (2) Partea poate alege ca toate actele de procedură să îi fie

comunicate la căsuța poștală.”

Rezultă, conform acestor prevederi legale, că oricare parte din proces, persoană fizică sau juridică, are dreptul să-și aleagă un domiciliu sau sediu procesual pentru comunicarea citațiilor și a altor acte de procedură pe parcursul litigiului, urmând ca această operațiune să se efectueze numai la domiciliul/sediul procesual ales.

O condiție esențială pentru desemnarea unui domiciliu sau sediu procesual ales este dată de indicarea ***persoanei însărcinate cu primirea actelor de procedură*** prin menționarea expresă a numelui său. Dacă partea nu arată expres numele persoanei însărcinate cu primirea actelor de procedură, atunci acestea se vor comunica la locul stabilit potrivit regulilor generale prevăzute la art. 155 și art. 156 din C.proc.civ.

Această obligație, a indicării persoanei însărcinate cu primirea actelor de procedură, a generat în practica instanțelor judecătorești probleme de interpretare, ducând la existența unor practici neunitare.

O primă chestiune care trebuie menționată în legătură cu acest subiect vizează necesitatea indicării numelui persoanei însărcinate cu primirea actelor de procedură în cuprinsul citației, îndeplinirea procedurii de citare urmând a se aprecia raportat la această persoană, fiind persoana în drept să primească comunicarea.

Astfel cum s-a arătat, art. 158 C.proc.civ. menționează expres că se va face comunicarea actelor de procedură la persoana însărcinată cu primirea, iar conform art. 163 alin.(1) C.proc.civ, comunicarea se va face persoanei în drept să o primească, urmând ca prevederile art. 163 C.proc.civ., privind procedura de comunicare să se aplice corespunzător, prin raportare nu la parte, ci la persoana însărcinată cu

primirea corespondenței.

Procedura de comunicare nu este legal îndeplinită în ipoteza în care în citație sau, după caz, în comunicare nu este menționată persoana însărcinată cu primirea actelor de procedură, fiind indicate doar adresa domiciliului sau sediului procesual ales.

În ipoteza descrisă, procedura nu este legal îndeplinită întrucât agentul procedural, necunoscând numele persoanei însărcinate de parte cu primirea actelor de procedură, nu poate face legătura între persoana care este în drept să primească actele de procedură și adresa menționată în citație sau în comunicare.

Apreciem că în acest caz sunt incidente prevederile art. 157 alin. (1) lit. e) și alin. (3) C.proc.civ, conform cărora cuprinsul citației va cuprinde numele și prenumele sau denumirea, după caz, ale/a celui citat, precum și locul unde se citează, cerința fiind prevăzută sub sancțiunea nulității. În situația domiciliului procesual ales, prin „*numele și prenumele sau denumirea, după caz, ale/a celui citat*” se înțelege în mod implicit și numele persoanei însărcinate cu primirea corespondenței, fiind o situație specifică în care persoana îndreptățită să primească actul de procedură este o altă persoană decât partea din dosar.

Unele neclarități s-au ivit și în legătură cu modul de indicare în cuprinsul cererilor a domiciliului/sediului procesual ales. Opinăm că nu este necesară utilizarea întocmai a sintagmei „persoana însărcinată cu primirea actelor de procedură”, în măsura în care partea arată în mod expres că își alege domiciliul/sediul la o anumită adresă, la o anumită persoană. Cât timp sunt menționate în cerere toate elementele cerute de art. 158 C.proc.civ și este exprimată clar voința părții privind citarea la domiciliul procesual, ar fi doar un formalism excesiv să nu fie avută în vedere alegerea de domiciliu pentru lipsa sintagmei persoană însărcinată cu primirea actelor

de procedură, cât timp este indicat numele persoanei de la adresa aleasă ca loc al citării.

O altă problemă controversată, legată de persoana însărcinată cu primirea actelor de procedură a apărut în situația indicării unei persoane juridice ca persoană însărcinată cu primirea actelor de procedură și, în special, în situația alegerii de domiciliu la un cabinet de avocatură/societate de avocați.

Apreciem că persoana însărcinată cu primirea actelor de procedură poate fi atât o persoană fizică, cât și o persoană juridică, din moment de legea nu face nicio distincție în acest sens.

În acord cu părerile exprimate în doctrină¹, în cazul în care partea și-a ales o persoană juridică ca și persoană însărcinată cu primirea corespondenței, numele persoanei însărcinate cu primirea actelor de procedură este chiar numele persoanei juridice respective, nemaifiind necesară indicarea unei alte persoane fizice din cadrul acesteia ca persoană însărcinată cu primirea corespondenței.

Într-o astfel de situație, procedura se va considera legal îndeplinită în condițiile prevăzute la art. 162 alin. (1) din Codul de procedură civilă, înmânarea citațiilor și a tuturor actelor de procedură putându-se face funcționarului sau persoanei însărcinate cu primirea corespondenței ori, în lipsa acestora, administratorului clădirii, paznicului sau agentului de pază, care vor semna dovada.

În practica judiciară cele mai multe controverse au vizat situația particulară mai sus-menționată, a alegerii de domiciliu la un cabinet de avocatură/societate de avocatură, întrebarea fiind cea arătată, respectiv dacă este necesară desemnarea expresă a unei persoane din cadrul cabinetului de avocatură ca fiind persoana însărcinată cu primirea actelor de procedură.

Raportat la cele anterior expuse, în opinia noastră, și în acest caz este suficientă indicarea numelui cabinetului de avocatură/societății de avocatură, nemaifiind necesară specificarea unui anumit avocat din cadrul cabinetului/societății însărcinat cu primirea actului de procedură. Practic persoana însărcinată este o persoană juridică, în acest caz cabinetul/societatea, legalitatea procedurii urmând a se aprecia similar cu situația oricărei persoane juridice, art. 162 alin.(1) precizând că în aceste cazuri se înmânează funcționarului/persoanei însărcinate, care va semna dovada.

Câteva discuții se impun a fi făcute cu privire la această situație, raportat și la Decizia nr. 57/28.09.2020, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

Prin această decizie, Înalta Curte de Casație și Justiție (în continuare ICCJ) a respins ca inadmisibilă sesizarea formulată de Curtea de Apel București - Secția a V-a civilă în Dosarul nr. 7.007/94/2017, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

„În interpretarea dispozițiilor art. 158 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în caz de alegere de domiciliu la sediul unui cabinet individual de avocatură, este necesară indicarea persoanei însărcinate cu primirea actelor de procedură?”

Este adevărat că potrivit art. 521 alin. (3) C.proc.civ., dezlegarea dată problemelor de drept este obligatorie, iar cum prin decizia mai sus-menționată s-a respins ca inadmisibilă sesizarea Curții de Apel București, acesta nu are forță juridică obligatorie pentru instanțele judecătorești.

1. Coordonator Gabriel Boroi, *Noul Cod de procedură civilă, Comentariu pe articole, Vol.I., Ed.Hamangiu 2016, pag.451 – Delia Narcisa Theohari.*

Cu toate acestea, analiza acestei decizii nu este lipsită de importanță, dat fiind rolul Înaltei Curți de Casație și de Justiție, acela de unificare a practicii instanțelor judecătorești.

În cuprinsul acestei decizii au fost făcute câteva considerații referitoare la soluția ce ar trebui dată problemei în discuție, urmând să le analizăm în continuare și să apreciem dacă există argumente în sensul respectării celor statuate.

S-a arătat că în legătură cu chestiunea de drept supusă interpretării, într-o primă opinie s-a apreciat că este necesară indicarea persoanei însărcinate cu primirea actelor de procedură în cazul alegerii domiciliului procedural ales la sediul unui cabinet de avocatură. S-au indicat o serie de hotărâri judecătorești în acest sens, prin care s-a reținut în esență că necesitatea indicării persoanei însărcinate cu primirea corespondenței subzistă chiar dacă partea și-a ales sediul procesual la un cabinet de avocatură.

Într-o altă opinie, s-a apreciat că nu este necesară indicarea unei persoane însărcinate cu primirea actelor de corespondență din cadrul unui cabinet de avocatură, pentru că însuși cabinetul sau însăși societatea a fost însărcinată în acest scop.

La nivelul ICCJ au fost identificate hotărâri judecătorești definitive numai în sensul primei opinii, fiind enumerate un număr de 8 decizii în acest sens și o încheiere de ședință.

Procedând la analiza admisibilității sesizării, ICCJ a reiterat că practica sa este în sensul necesității indicării unei anume persoane din cadrul cabinetului de avocat pentru ca alegerea de domiciliu/sediu să fie conformă legii: „61. *Examenul jurisprudențial al hotărârilor judecătorești comunicate de curțile de apel din țară (la care s-a făcut referire la pct. VII) relevă că opinia majoritară a instanțelor este orientată*

spre soluția necesității indicării persoanei însărcinate cu primirea actelor de procedură în cazul alegerii domiciliului sau, după caz, a sediului procesual.

62. *În același sens sunt practica unitară a Înaltei Curți de Casație și Justiție, după cum rezultă din analiza hotărârilor judecătorești pronunțate la nivelul acestei instanțe, precum și interpretarea dedusă din Decizia nr. 556 din 18 septembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.047 din 10 decembrie 2018, prin care Curtea Constituțională a respins, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 158 alin. (1) din Codul de procedură civilă (menționate la pct. VIII și IX).”*

Tot ca aspect al admisibilității, a concluzionat ICCJ că, în speță, chestiunea de drept nu este una reală, esențială și controversată, care prezintă o dificultate suficient de mare, revenind instanței de judecată investite cu soluționarea cauzei interpretarea dispozițiilor legale.

Contrar acestei opinii, apreciem că problema este una controversată, de natură a genera și pe viitor practică neunitară.

Cu toate că Decizia ICCJ nr. 57/2020 face referire la practica unitară a acestei instanțe, examinând deciziile menționate în susținerea acestui considerent, remarcăm că doar o parte dintre acestea au dezlegat exact problema în discuție, respectiv decizia nr. 956 din 8 martie 2018, decizia nr. 3917 din 2 octombrie 2018 și decizia nr. 4597 din 17 decembrie 2018.

Din lecturarea deciziilor mai sus-menționate, în care situația a fost exact cea dezbătută – cea în care partea face o alegere de domiciliu la cabinet de avocat, fără a indica numele unui anume avocat, rezultă că ÎCCJ s-a pronunțat în mod clar că nu este suficientă indicarea doar a cabinetului de avocat/societății de avocatură, reținându-se că „*obligția indicării*

persoanei însărcinate cu primirea actelor de procedură subzistă și dacă partea își alege domiciliul la cabinetul de avocatură, individual, unde pot lucra mai multe persoane, astfel că este necesar a se cunoaște care anume dintre persoane pot primi actele de procedură comunicate de instanță.” (decizia nr. 956 din 8 martie 2018).

În ceea ce privește celelalte decizii reținute în cuprinsul Deciziei ICCJ nr. 57/2020 în susținerea aceluiași punct de vedere, problemele de drept au constat fie în citarea greșită a părții la domiciliul/sediul său, deși aceasta făcuse o alegere de domiciliu/sediu cu indicarea persoanei însărcinate cu primirea corespondenței, fie în lipsa indicării oricărei persoane însărcinate cu primirea corespondenței, fie în existența altor neregularități privind menționarea datelor persoanei însărcinate în dovada de înmânare. Nu rezultă însă că a fost tranșată situația particulară în discuție – aceea în care este indicată ca persoană însărcinată cu primirea corespondenței o persoană juridică, respectiv un cabinet de avocat, fără a se mai indica o altă persoană fizică din cadrul acestora, însărcinată să primească corespondența.

Este adevărat că toate deciziile invocate, analizate împreună, converg spre ideea unei practici unitare la nivelul ICCJ, dar cu toate acestea este de reținut că nu toate deciziile menționate vizează întocmai problema în discuție, făcând să fie mai greu de acceptat la nivelul tuturor instanțelor judecătorești soluția propusă de ICCJ.

Nici decizia Curții Constituționale nr. 556/2018 nu se dovedește foarte utilă în acest sens, dat fiind că prin aceasta a fost, de asemenea, respinsă ca inadmisibilă excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 158 alin.(1) Cod procedură civilă. În motivarea excepției s-a susținut că, în cazul

persoanelor juridice care au indicat în mod expres reprezentantul lor legal, acesta este prezumat a fi persoana însărcinată cu primirea actelor de procedură, procedura fiind legal îndeplinită dacă actele sunt primite de reprezentant. Curtea Constituțională a reținut în esență că susținerile autoarei excepției nu reprezintă argumente de neconstituționalitate a normei legale incidente, referindu-se la aspecte vizând fondul cauzei deduse soluționării instanței de judecată, nefiind făcute aprecieri privind modul de dezlegare a problemei de drept.

Subliniem că problema supusă interpretării nu este cea a necesității indicării unei persoane însărcinate cu primirea corespondenței, chestiune care într-adevăr nu este dificilă, fiind indiscutabil că trebuie indicată o astfel de persoană, textul legal fiind foarte clar în acest sens.

Problema controversată este dacă în cazul indicării ca persoană însărcinată cu primirea corespondenței a unei persoane juridice sau a unui cabinet de avocat/societate de avocați, mai este necesar să fie indicat expres numele unei persoane fizice din cadrul acestora sau se aplică regulile privind comunicarea actelor de procedură, incidente în cazul persoanelor juridice/cabinetului de avocat, respectiv art. 162 alin.(1) Cod proc civ.

Dacă se acceptă că în cazul cabinetului de avocat trebuie indicată expres o altă persoană din cadrul acestuia, înseamnă că de aceeași manieră trebuie procedat și în cazul celorlalte persoane juridice, respectiv trebuie indicat expres numele funcționarului însărcinat cu primirea corespondenței. Astfel, se ajunge ca în fapt să nu se admită posibilitatea alegerii ca persoană însărcinată cu primirea corespondenței a unei persoane juridice, ci doar a unei persoane fizice, căreia în mod atipic ar urma să-i fie înmânate actele

de procedură la sediul unei persoane juridice.

Pentru argumentele deja arătate, nu ne raliem la această opinie, iar în ceea ce privește Decizia ICCJ nr. 57/2020, apreciem că, în lipsa expunerii unor considerații mai ample asupra chestiunii în discuție sau a unei practici judecătorești neechivoce, orientarea ICCJ nu va fi îmbrățișată unanim de către instanțe, consecința fiind cea regretabilă a existenței în continuare a unei practici neunitare.

Cuvinte-cheie

citare, comunicare, domiciliu/sediu procesual ales, persoană fizică, persoană juridică, persoană însărcinată cu primirea actelor de procedură, cabinet de avocatură/societate de avocatură.

Key words

summoning procedure, service of documents, chosen address of the party, natural person, legal person, person in charge of receiving procedural documents, law office.

Înscrierea în Registrul Național de Publicitate Mobiliară – condiție pentru începerea executării silite

Aurelian-Marian Murgoci-Luca – judecător
Judecătoria Sectorului 5 București¹

Rezumat

După aproximativ opt luni de la intrarea în vigoare a Legii nr. 196/2020, având în vedere că aceasta a fost aplicată de instanțele judecătorești în zeci de mii de dosare, ar fi fost de așteptat ca doctrina și practica să se orienteze către o interpretare unitară a prevederilor art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018, pe care Legea nr. 196/2020 le-a introdus în dreptul pozitiv.

Cu toate acestea, în prezent opiniile sunt mai scindate decât la momentul la care Legea nr. 196/2020 a intrat în vigoare, neexistând un consens cu privire la sfera titlurilor executorii pentru care acest act normativ a fost conceput.

Confrunțați cu o reglementare aparent lipsită de scop legitim și generatoare de costuri suplimentare, creditorii sunt în așteptarea intervenției instanței de contencios constituțional, sperând că aceasta vă lămuri, chiar și printr-o decizie de respingere a excepțiilor de neconstituționalitate, calea de urmat în interpretarea și aplicarea Legii nr. 196/2020.

Abstract

Approximately eight months after Law no. 196/2020 entered into force, considering the fact that it has been applied by the courts in tens of thousands of case files, it would have been expected that the legal doctrine and the practice would have been oriented towards the uniform interpretation of art. 4 (3) from Law no. 297/2018, which has been introduced into the positive law by the Law no. 196/2020.

However, presently, opinions are more divided than they had been when Law no. 196/2020 entered into force, because there is no consensus about the scope of enforceable titles for which this normative act was conceived.

Dealing with a law that appears to lack legitimacy and which generates additional costs, the creditors are waiting for the Constitutional Court to intervene, hoping that it will clarify, even through a decision rejecting the objections of unconstitutionality, the path to be followed in interpreting and applying Law. no. 196/2020

1. Autorul este judecător la Judecătoria Sectorului 5 București din anul 2013 și colaborator extern al Școlii Naționale de Grefieri din anul 2018; este specializat în materie civilă, în special în materia executării silite civile.

La data de 08.09.2020 s-a publicat în Monitorul Oficial Partea I nr. 828 Legea nr. 196 din 7 septembrie 2020 pentru modificarea și completarea Legii nr. 297/2018 privind Registrul Național de Publicitate Mobiliară și pentru abrogarea Ordonanței Guvernului nr. 89/2000 privind unele măsuri pentru autorizarea operatorilor și efectuarea înscrierilor în Arhiva Electronică de Garanții Reale Mobiliare, Lege intrată în vigoare la data de 11.09.2020.

Legea nr. 196/2020 a modificat art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018, acest articol având, cu începere din 11.09.2020, următorul conținut normativ: *Înscrierile sub semnătură privată care, potrivit legii, sunt valabil încheiate și au caracter de titlu executoriu, pot fi puse în executare numai sub condiția înscrierii în Registru.* Din redactarea articolului menționat reiese că acesta a instituit o nouă condiție pentru punerea în executare a înscrisurilor sub semnătură privată care sunt valabil încheiate și care, conform legii, au caracter de titlu executoriu, condiția constând în înscrierea titlului în Registrul Național de Publicitate Mobiliară.

În ceea ce privește scopul pentru care reglementarea a fost adoptată, acesta nu reiese din expunerea de motive a actului normativ², rămânând la aprecierea celui care aplică și interpretează textul de lege să identifice motivul pentru care înscrierea în Registrul Național de Publicitate Mobiliară a devenit o condiție pentru punerea în executare a titlului executoriu. În esență, înscrierea în Registrul menționat are efect de opozabilitate, ceea ce înseamnă că, pentru identificarea scopului reglementării, trebuie stabilit de ce este necesar a face titlul executoriu ce urmează a fi pus în executare opozabil altor persoane. Din acest punct de vedere, subliniem că înscrierea în Registrul Național de Publicitate Mobiliară nu conferă creanței

vreun rang de prioritate la încasarea sumelor rezultate din executarea silită. De asemenea, nu se poate afirma că această înscriere ar fi un mijloc de protecție pentru creditor, în sensul că acesta nu ar mai suporta concursul altor creditori, în baza aceluiași titlu executoriu, de vreme ce executarea silită poate fi demarată concomitent de mai mulți creditori care figurează în același titlu, fără ca înscrierea prioritară a unor creditori să împiedice participarea la executare și a altor creditori, fie ca urmare a intervenției acestora în executarea silită, fie prin declanșarea unei executări silite paralele, urmate de conexarea executărilor.

Totodată, nu se poate considera că pentru instituțiile de credit, pentru instituțiile financiare nebancare ori pentru societățile de leasing accesul la Registrul Național de Publicitate Mobiliară ar putea conferi indicii relevante cu privire la bonitatea unui viitor client, în condițiile în care entitățile enumerate pot oricum să verifice înscrierile din Biroul de Credit, care sunt elocvente din punct de vedere al manierei în care clientul a înțeles să își respecte în trecut diversele angajamente contractuale în care a fost implicat. În schimb, pentru alte entități decât instituțiile de credit, instituțiile financiare nebancare ori societățile de leasing, poate prezenta relevanță verificarea Registrului Național de Publicitate Mobiliară, pentru a se identifica dacă un viitor cocontractant este supus unei executări silite ori există iminența începerii executării silite. Deși accesul oricărei persoane la asemenea informații ridică probleme importante cu privire la domeniul protecției datelor cu caracter personal sau cu privire la confidențialitatea

2. Expunerea de motive este publicată pe site-ul Camerei Deputaților și poate fi lecturată prin accesarea următorului link - <http://www.cdep.ro/proiecte/2019/400/60/1/em645.pdf>

anumitor tipuri de contracte, cum ar fi contractul de asistență juridică, totuși faptul că viitorii cocontractanți pot verifica istoricul în materie de executare silită al unei persoane, în vederea luării unei decizii de a contracta avizat, ar putea constitui o explicație mai mult sau mai puțin convingătoare pentru care obligativitatea înscrierii unui înscris în Registrul Național de Publicitate Mobiliară a devenit obligatorie, pentru punerea sa în executare, explicație care să nu se rezume doar la necesitatea alimentării veniturilor unei instituții publice cu taxe obținute din înscriere.

S-a arătat în doctrină că înscrierea în Registrul Național de Publicitate Mobiliară este utilă dacă, spre exemplu, un potențial creditor dorește să evalueze comportamentul la plată pentru cunoașterea clientului, capacitatea de rambursare a creditului sau gradul de îndatorare³.

Scopul reglementării este important a fi identificat cu valoare de certitudine, deoarece, din perspectiva anumitor creditori, reglementarea analizată prezintă vicii de constituționalitate, dovadă fiind faptul că pe rolul Curții Constituționale se află mai multe excepții de neconstituționalitate ce vizează exact dispozițiile actuale ale art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018. Or, atât timp cât executarea silită este parte componentă a procesului civil, iar lipsa înscrierii în Registrul Național de Publicitate Mobiliară împiedică începerea executării silite, concluzia care se impune este aceea că prevederile art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018 constituie o ingerință în dreptul de acces la justiție al creditorului, ingerință care este compatibilă cu dispozițiile constituționale atât timp cât urmărește un scop legitim și există un raport de proporționalitate între măsura înscrierii în Registru și necesitatea atingerii scopului legitim respectiv. Tocmai de aceea identificarea scopului legitim al

reglementării este absolut necesară, în situația în care se poate afirma că acesta în mod real există.

Trebuie subliniat, în acest context, că o formă inițială a Legii nr. 196/2020 a fost supusă controlului *a priori* al Curții Constituționale, iar instanța de contencios constituțional a stabilit că unele prevederi adoptate de Parlament nu sunt conforme cu anumite prevederi ale Constituției. Spre exemplu, actualul art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018, înainte de a fi supus controlului Curții Constituționale, fusese adoptat de Parlament cu un alt conținut. Textul inițial votat de legiuitor era în sensul că *contractele de ipotecă mobiliară, precum și înscrisurile sub semnătură privată pentru care legea solicită realizarea formalităților de publicitate sunt titluri executorii sub condiția înscrierii în Registru*. Deși relativ deficitară reglementarea, aspect sancționat de Curtea Constituțională, se deduce din aceasta că scopul inițial al legiuitorului a fost de a condiționa însuși caracterul executoriu al titlului de înscrierea sa în Registrul Național de Publicitate Mobiliară, iar nu doar posibilitatea începerii executării silite. Pe de altă parte, textul inițial adoptat de legiuitor nu făcea decât să dubleze reglementări legale deja existente în dreptul pozitiv, care stabileau deja care sunt condițiile pentru ca un înscris să devină titlu executoriu, fără a exista vreo finalitate certă, de vreme ce înscrierea în Registru a fost concepută ca o formă de realizare a opozabilității, iar nu ca o formă de dobândire a caracterului executoriu al titlului.

3. A se vedea Călin Vlădoianu, "Înscrierea în RNPM a titlurilor executorii constatate prin înscrisuri sub semnătură privată – noutăți explicate,,," articol publicat la data de 29.10.2020 pe site-ul www.juridice.ro și care poate fi lecturat prin accesarea următorului link - <https://www.juridice.ro/701756/inscrierea-in-rnpm-a-titlurilor-executorii-constatate-prin-inscristuri-sub-semnatura-privata-noutati-explicate.html>. Autorul prezintă cu imagini explicative și cum trebuie realizată corect o înscriere în Registrul Național de Publicitate Mobiliară, pentru ca aceasta să fie considerată valabilă de către instanța de executare.

Astfel, prin Decizia nr. 238/2020, publicată în Monitorul Oficial Partea I nr. 666 din 28.07.2020, Curtea Constituțională a reținut că *Legea criticată leagă caracterul executoriu al contractului de ipotecă mobilă de publicitatea sa; or, forța executorie derivă din forța obligatorie a contractului, iar nu din opozabilitatea acestuia. Dacă s-ar fi dorit ca numai contractul de ipotecă valabil încheiat și față de care s-au realizat formalitățile de publicitate, fiind o ipotecă mobilă perfectă, să reprezinte titlu executoriu s-ar fi stabilit expres acest lucru în art. 2.431 din Codul civil ("Contractele de ipotecă valabil încheiate sunt, în condițiile legii, titluri executorii") și atunci înscrierea în Registru ar fi reprezentat o cerință de executorialitate a contractului, și nu de opozabilitate. Însă, pentru aceasta, trebuia realizată o amplă reformă a prevederilor Codului civil. În accepțiunea legii criticate, înscrierea în Registru devine o condiție de executorialitate, în schimb, potrivit Codului civil, aceasta rămâne o cerință de opozabilitate a contractului de ipotecă mobilă, care exclude posibilitatea atașării acestei cerințe a semnificației executorialității.*

A mai reținut Curtea Constituțională că *textul criticat stabilește caracterul de titlu executoriu al unui înscris prin transformarea unei cerințe de opozabilitate într-una de executorialitate, ceea ce înseamnă că nu ține seama de natura înscrisului (ci numai de forma sa) și lasă loc interpretării că înscrisurile sub semnătură privată, indiferent dacă au sau nu aptitudinea de a fi puse în executare, ar dobândi caracterul executoriu prin înscriere în Registrul Național de Publicitate Mobilă; o atare interpretare nu poate fi primită, executorialitatea neputând fi conferită decât de legea specială ce instituie regimul unui anumit tip de înscris sub semnătură privată în raport cu actul juridic. Prin*

urmare, redactarea textului criticat este inexactă și induce o insecuritate juridică vădită tocmai prin contradicțiile pe care le naște în raport cu reglementările Codului civil și ale Codului de procedură civilă.

Având în vedere aceste aspecte reținute de Curtea Constituțională, legiuitorul a trebuit să reconfigureze textele de lege declarate neconstituționale, rezultatul reanalizării proiectului de lege în Parlament fiind dispozițiile actuale care au intrat în vigoare la data de 11.09.2020. Trebuie menționat, totuși, că după ce Parlamentul a intervenit, ulterior deciziei Curții Constituționale, nu a mai fost formulată o obiecție de neconstituționalitate, iar un control *a priori* al instanței constituționale nu s-a mai realizat, ceea ce înseamnă că maniera în care Curtea Constituțională va aprecia asupra excepțiilor de neconstituționalitate cu care a fost investită, vizând art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018, prezintă interes.

În forma actuală a legii, cea intrată în vigoare, condiția impusă de art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018, astfel cum a fost modificat prin Legea nr. 196/2020, referitoare la înscrierea în Registrul Național de Publicitate Mobilă a înscrisurilor sub semnătură privată care potrivit legii sunt valabil încheiate și au caracter de titlu executoriu, nu este o condiție de valabilitate a titlului și nici o condiție pentru obținerea caracterului executoriu, ci o condiție suplimentară care se referă doar la punerea în executare, așa cum s-a mai arătat în literatura de specialitate.

În ceea ce privește corelarea acestei dispoziții cu art. 641 C.pr.Civ., menționat și de Curtea Constituțională în cuprinsul Deciziei nr. 238/2020, în cazul acelor înscrisuri sub semnătură privată care sunt titluri executorii numai dacă sunt înregistrate în registre publice, mai întâi trebuie satisfăcută această condiție, care este o condiție de executorialitate, iar ulterior

trebuie înscrise și în Registrul Național de Publicitate Mobiliară. De exemplu, un contract de asistență juridică va fi înregistrat în registrul oficial de evidență, iar apoi și în Registrul Național de Publicitate Mobiliară dacă se dorește punerea în executare⁴.

În cadrul aceluiași demers de identificare a scopului reglementării, doctrina a apreciat că actualele prevederi ale art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018 sunt arbitrare, inutile și care nu aduc plusvaloare^{5,6}, concluzie desprinsă din faptul că înscrierea într-un registru public are rol de opozabilitate, iar sancțiunea nerespectării condiției înscrierii ar trebui să fie inopozabilitatea înscrisului față de terți, în timp ce actuala reglementare nu își propune să facă înscrisul opozabil prin înregistrarea sa, ci doar să permită demararea executării silite, iar sancțiunea care survine în caz de nerespectare nu este inopozabilitatea înscrisului, ci nulitatea executării silite. În aceeași linie de gândire s-a subliniat și că sistemul de publicitate mobiliară este un sistem de publicitate relativ la bunuri, nu relativ la acte⁷.

Există însă în doctrină și o altă perspectivă asupra noii reglementări, arătându-se că înscrierea în Registrul Național de Publicitate Mobiliară prezintă numai avantaje pentru creditori, iar costurile efectuării acestor operațiuni de publicitate nu sunt ridicate, mai ales dacă se urmărește maximizarea garanțiilor și posibilitatea recuperării creanței deținute⁸.

Deși nu ne propunem să concluzionăm cu privire la utilitatea reglementării analizate în cadrul acestui articol, menționăm că este în mod real dificil de explicat de ce actualele prevederi ale art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018 ar putea în vreun fel să înlesnească recuperarea creanțelor.

Din punct de vedere al aplicării legii în timp, trebuie subliniat că actualele prevederi ale art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018 sunt norme de procedură civilă, deoarece reglementează o condiție pentru începerea executării silite în temeiul unui înscris sub semnătură privată care este valabil încheiat și care constituie titlu executoriu. Prin urmare, aceste dispoziții legale sunt supuse normelor de la art. 24 Cod procedură civilă, care stabilesc că *dispozițiile legii noi de procedură se aplică numai proceselor și executărilor silite începute după intrarea acesteia în vigoare*. Prin urmare, necesitatea înscrierii titlului executoriu în Registrul Național de Publicitate Mobiliară survine doar dacă executarea silită a început la data de 11.09.2020 sau ulterior acestei date, prin formularea cererii de executare silită, indiferent de data la care titlul executoriu a fost întocmit⁹.

4. A se vedea Cătălina Dicu, "Efectele înscrierii titlurilor executorii în RNPM", articol publicat la data de 03.11.2020 pe site-ul www.juridice.ro și disponibil prin accesarea următorului link: <https://www.juridice.ro/702185/efectele-inscrierii-titlurilor-executorii-in-rnpm.html>

5. Cristian Samoilă, Marieta Avram, "Un nou virus în procedura executării silite: înscrierea în RNPM a titlurilor executorii sub semnătură privată" în Revista Română de Drept Privat nr. 3/2020

6. Daniel Moreanu, "Câteva considerații privind dispozițiile Legii nr. 196/2020 și un punct de vedere față de explicațiile inițiatorului Legii", articol publicat pe site-ul www.juridice.ro și disponibil prin accesarea următorului link -

<https://www.juridice.ro/697610/cateva-consideratii-privind-dispozitiile-legii-nr-196-2020-si-un-punct-de-vedere-fata-de-explicatiile-initiatorului-legii.html>

7. Radu Rizoio, "RNPM-ul nu-i al meu și nu-i al vostru, ci al creditorilor și debitorilor", articol publicat la data de 28.09.2020 pe site-ul www.juridice.ro și care poate fi lecturat prin accesarea următorului link -

<https://www.juridice.ro/essentials/4247/rnpm-ul-nu-i-al-meu-si-nu-i-al-vostru-ci-al-creditorilor-si-debitorilor>

8. Radu Mihaș, "Înscrierile efectuate în Registrul Național de Publicitate Mobiliară" în Universul Juridic Premium nr. 4/2021

9. A se vedea în acest sens și Vasile Bozeșan, "Înscrierea titlurilor în Registrul Național de Publicitate Mobiliară – condiție pentru începerea executării silite" în Universul Juridic Premium nr. 10/2020

Din punct de vedere al sferei de aplicare, dispozițiile art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018 vizează toate înscrisurile sub semnătură privată cărora legea le conferă caracterul de titlu executoriu, printre acestea putând fi enumerate: contractul de credit, contractul de leasing, biletul la ordin, fila cec, cambia, contractul de locațiune, de comodat ori de arendare, facturile fiscale emise ca urmare a furnizării de utilități, contractele de împrumut încheiate de casele de ajutor reciproc, contractele de fidejusiune, etc.

În literatura de specialitate s-a arătat că dispozițiile art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018 nu vizează contractul de ipotecă mobilă, care, potrivit art. 2.388 C. civ., se poate încheia și prin înscris sub semnătură privată. Acesta este titlu executoriu, potrivit art. 2.431 C. civ., dar nu va fi necesar ca, pe lângă înscrierea avizului de ipotecă [prevăzut de art. 1 alin. (2) din Legea nr. 297/2018] în vederea perfectării ipotecii (art. 2.409 C. civ.), să fie înscris și avizul specific [prevăzut de art. 1 alin. (4) din Legea nr. 297/2018] pentru îndeplinirea așa-zisei cerințe de executorialitate. Această concluzie se desprinde din lectura raportului din 25 august 2020 al Comisiei juridice, de disciplină și imunități a Biroului permanent al Camerei Deputaților, în care se arată că textul propus de Senat după reluarea procesului legislativ în urma admiterii obiecției de neconstituționalitate prin Decizia nr. 238/2020 (textul era următorul: ”Contractele de ipotecă mobilă și înscrisurile sub semnătură privată, titluri executorii în condițiile legii, pot fi puse în executare numai sub condiția înscrierii în Registru.”) este necorespunzător, pentru că se încalcă cele reținute prin Decizia nr. 238/2020, conform căreia, se arată în raportul menționat, Curtea Constituțională a stabilit că ”contractele de ipotecă mobilă urmează regimul propriu prevăzut de lege,

fără a fi asimilate înscrisurilor sub semnătură privată, în prezenta propunere”. Prin urmare, din chiar cuprinsul actelor întocmite în cadrul procesului legislativ rezultă că legiuitorul, atunci când se referă la înscrisuri sub semnătură privată în textul art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018, are în vedere diferite înscrisuri sub semnătură privată, titluri executorii, precum contractul de credit încheiat de o instituție de credit (art. 120 din O.U.G. nr. 99/2006) sau de o instituție financiară nebanară [art. 52 alin. (1) din Legea nr. 93/2009] ori contractul de asistență juridică [art. 30 alin. (5) din Legea nr. 51/1995], iar nu și contractul de ipotecă mobilă, chiar dacă acesta are forma unui înscris sub semnătură privată¹⁰.

În ceea ce privește contractul de cesiune de creanță, acesta nu constituie titlu executoriu, prin urmare înscrierea sa în Registrul Național de Publicitate Mobilă, deși permisă de lege, nu conferă în sine dreptul de a începe executarea pentru recuperarea creanțelor cesionate. Menționăm că s-a constatat o practică a cesionarilor de creanțe de a înregistra în Registrul Național doar contractul de cesiune, cu enumerarea tuturor creanțelor cesionate, fără a înregistra separat fiecare contract din care derivă creanțele cesionate, practică urmată de solicitarea executării silite cu motivarea că înscrierea contractului de cesiune de creanțe este suficientă pentru începerea executării. Apreciem că această practică nu este conformă cu normele legale în vigoare, care sunt în sensul că trebuie înscris în Registrul Național de Publicitate Mobilă titlul executoriu care se pune în executare. Or, titlul care se pune în executare nu este contractul de cesiune de creanțe.

10. Cristian Samoilă, Marieta Avram, ”Un nou virus în procedura executării silite: înscrierea în RNPM a titlurilor executorii sub semnătură privată” în Revista Română de Drept Privat nr. 3/2020.

În ceea ce privește actele adiționale la contractul care constituie titlu executoriu și care a fost încheiat sub forma unui înscris sub semnătură privată, apreciem că acestea nu trebuie înscrise separat în Registrul Național, deoarece, chiar dacă aceste acte adiționale sunt ele însele contracte, sunt totuși acte de modificare a contractului inițial, iar atât timp cât contractul inițial se înscrie în Registru, în mod evident acesta se înscrie în forma sa modificată, forma de la data înscrierii, care cuprinde în corpul său toate modificările aduse prin toate actele adiționale încheiate între părți. Pe cale de consecință, ar fi lipsită de utilitate înscrierea separată atât a contractului în forma sa de la data înscrierii, cât și actele care au modificat contractul până la data înscrierii. În schimb, dacă actul adițional are natura unui contract de fidejusiune, acesta nu mai constituie o modificare adusă contractului inițial, ci un contract de sine stătător, care trebuie înregistrat separat de contractul principal. De altfel, ar fi contrară textului de lege începerea executării silite împotriva fidejursorului, în temeiul unui contract de fidejusiune, fie el denumit ”act adițional”, care nu se regăsește înscris în Registrul Național de Publicitate Mobiliară.

Referitor la maniera în care practica judiciară a evoluat de la data intrării în vigoare a formei actuale a dispozițiilor art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018 până în prezent, s-a reținut că cerința înscrierii înscrisului sub semnătură privată în Registrul Național de Publicitate Mobiliară, în vederea punerii în executare a acestuia, se impune doar atunci când nu există o reglementare specială care să confere unui asemenea înscris caracterul de titlu executoriu, fără vreo altă formalitate. Spre exemplu, în decizia definitivă nr. 202 din 25.01.2021, pronunțată de Tribunalul

Olt Secția I Civilă, publicată în aplicația Sintact, s-a reținut că văzând Decizia nr. 28 din 2 martie 2020 pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție - Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, în ipoteza unui contract de credit, legea specială (în speță Legea nr.93/2009 - art. 52 alin. (1)) îi recunoaște contractului de credit caracterul executoriu, fără nicio altă cerință suplimentară. *Cerința instituită în cuprinsul normei juridice prevăzute de art. 641 din Codul de procedură civilă prin raportare la art. 4 alin. (3) din Legea nr.297/2018, respectiv înscrierea într-un registru public (Registrul Național de Publicitate Mobiliară) privește numai acele înscrisuri sub semnătură privată cu privire la care legea prevede în mod expres efectuarea acestei formalități în vederea dobândirii caracterului executoriu.* Astfel fiind, a constatat tribunalul că nu există niciun impediment pentru încuviințarea executării silite a titlului executoriu reprezentat de contractul de credit. Această interpretare a textului de lege își găsește suport și în doctrină, unde s-a arătat că dispozițiile art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018 sunt raționale și, deci, constituționale în măsura în care se referă la obligativitatea cerinței înscrierii în Registrul Național de Publicitate Mobiliară doar a acelor titluri executorii constând în înscrisuri sub semnătură privată cu privire la care legile care le atribuie caracterul executoriu condiționează executorialitatea de înregistrarea în Registru¹¹.

11. Cristian Samoilă, Marieta Avram, ”Un nou virus în procedura executării silite: înscrierea în RNPM a titlurilor executorii sub semnătură privată” în Revista Română de Drept Privat nr. 3/2020

În schimb, într-o altă speță, Tribunalul București Secția a IV-a Civilă, prin decizia civilă nr. 944 A din 21.04.2021, definitivă, publicată în aplicația Sintact, a reținut contrariul, respectiv că potrivit dispozițiilor art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018 privind publicitatea mobilă, înscrisurile sub semnătură privată care, potrivit legii, sunt valabile încheiate și au caracter de titlu executoriu, pot fi puse în executare numai sub condiția înscrierii în Registru. Tribunalul, față de susținerile creditoarei din apel în sensul că înregistrarea în Registrul Național de Publicitate Imobiliară este o cerință de publicitate și nu o condiție de executorialitate a titlului executoriu, a reținut că înscrierea în Registrul de publicitate mobilă nu reprezintă o condiție pentru executorialitatea titlului executoriu, ci o condiție pentru punerea în executare. *Așadar, contractul de credit în sine este titlu executoriu, dar nu se poate încuviința executarea silită în lipsa îndeplinirii acestei formalități a înscrierii în Registru. Tribunalul a mai reținut că deși contractul de cesiune este înscris în Registrul Național de Publicitate Mobilă, contractul de credit care face chiar obiectul cesiunii nu este înscris, neputându-se așadar considera condiția înscrierii ca fiind îndeplinită doar prin înscrierea cesiunii. Tribunalul a constatat că este necesară înscrierea în Registrul Național de Publicitate Mobilă, conform dispozițiilor art. 4 din Legea nr. 297/2018, a contractului de credit, chiar dacă acesta este încheiat anterior datei de 11.09.2020, iar nu doar a contractului de cesiune.*

În același sens, Tribunalul Brașov Secția I Civilă, prin decizia definitivă nr. 517 din 20.04.2021, publicată în aplicația Sintact, a reținut că instanța de fond nu a negat caracterul de titlu executoriu al contractului de credit și nici nu a statuat în sensul că, prin adoptarea noii forme a dispozițiilor art. 4 alin. (3) din Legea nr.

297/2018, legiuitorul a condiționat existența acestui caracter de îndeplinirea formalităților de publicitate pe care le-a instituit prin aceste prevederi legale, ci, astfel cum rezultă din considerentele încheierii pe care a pronunțat-o, a stabilit că aceste prevederi legale reglementează o cerință suplimentară pentru încuviințarea executării silită, anume aceea a înscrierii în Registrul Național de Publicitate Mobilă a titlurilor executorii reprezentate de contracte sub semnătură privată¹².

Instanța de control judiciar a constatat că această statuare a judecătorului fondului este corectă, pentru că, prin adoptarea prevederii legale analizate, legiuitorul a stipulat că *un titlu executoriu reprezentat de un contract sub semnătură privată poate constitui temei al unei proceduri execuționale numai în situația în care a fost înscris în Registrul Național de Publicitate Mobilă*.

Prin urmare, legiuitorul nu a condiționat executorialitatea titlului reprezentat de un astfel de contract de realizarea formalităților de publicitate, ci doar încuviințarea declanșării procedurii executării silită în temeiul lui, astfel că, în acord cu prevederile art. 632 alin. (1) din Codul de procedură civilă, coroborat cu cele ale art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018, condițiile, în cazul analizat, pentru declanșarea procedurii executării silită sunt aceea a existenței unui

12. În același sens a se vedea și explicațiile inițiatorului Legii nr. 196/2020, în articolul "Câteva explicații cu privire impactul asupra avocaților și executorilor judecătorești al modificărilor legislative cu privire la Registrul Național de Publicitate Mobilă", autor Șerban Nicolae, articol publicat pe site-ul www.juridice.ro și accesibil la următorul link - <https://www.juridice.ro/697429/cateva-explicatii-cu-privire-impactul-asupra-avocailor-si-executorilor-judecatoresti-al-modificarilor-legislative-cu-privire-la-registrul-national-de-publicitate-mobiliara.html>.

titlu executoriu care să consemneze raportul juridic obligațional existent între creditor și debitorul său și evidențierea acestuia în Registrul Național de Publicitate Mobiliară.

Nici principiul neretroactivității legii nu este înfrânt prin aplicarea în speță a dispozițiilor art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018, fiind vorba de o normă de procedură. Cererea de executare silită înregistrată sub nr. 2936/2020, a fost admisă prin încheierea din data de 7.12.2020.

În forma în vigoare la momentul solicitării încuviințării executării silite, art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018 prevede că înscrisurile sub semnătură privată care, potrivit legii, sunt valabil încheiate și au caracter de titlu executoriu, pot fi puse în executare numai sub condiția înscrierii în Registru. Tribunalul a constatat că aceste dispoziții nu au fost declarate neconstituționale, decizia Curții Constituționale nr. 238/2020 fiind publicată în Monitorul Oficial nr. 666 din 28.07.2020, iar forma amintită a art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018 fiind adoptată abia în luna septembrie 2020, prin Legea nr. 196/2020, publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 822 din 08 septembrie 2020. În realitate, decizia Curții Constituționale nr. 238/2020 privește o altă formă a art. 4 alin. (3), analiză efectuată în cadrul unui control de constituționalitate *a priori*, anterior promulgării legii vizate de control. În concluzie, decizia Curții Constituționale amintite nu are aplicabilitate în prezenta cauză.

În acest context, se observă că, pentru cererile de încuviințare a executării silite, în temeiul unui titlu executoriu reprezentat de un contract sub semnătură privată, formulate ulterior datei de 11 septembrie 2020, cel care se pretinde creditor, trebuie să facă și dovada că a înscris acest contract în Registrul

Național de Publicitate Mobiliară, în absența acestei dovezi, procedura execuțională neputând fi încuviințată. În mod corect prima instanță a respins cererea de încuviințare a executării silite, față de dispozițiile art. 666 alin. (5) pct. 7 Cod procedură civilă, constatănd că există un impediment prevăzut de lege, mai precis de art. 4 alin. (3) din Legea nr. 297/2018.

Formalitățile de publicitate reglementate de prevederile legale menționate trebuie să vizeze în mod expres actul juridic sub semnătură privată invocat drept titlu executoriu, iar nu alte acte juridice, pentru că aceste formalități sunt instituite tocmai pentru a asigura publicitatea actului juridic folosit ca titlu executoriu și a creanței pe care o constată, cererea de încuviințare a executării silite trebuind să se circumscrie elementelor menționate în Registrul Național de Publicitate.

Din maniera în care actualele prevederi ale art. 4 alin. (3) ale Legii nr. 297/2018 au fost interpretate în doctrină și în practica judiciară după modificările aduse prin Legea nr. 196/2020 se desprinde concluzia conform căreia nu există unitate de apreciere cu privire la maniera în care aceste dispoziții legale ar trebui interpretate și aplicate. Cu toate acestea, punctul de vedere majoritar se conturează în sensul că orice înscris sub semnătură privată care este titlu executoriu în baza unei norme speciale trebuie înscris și în Registrul Național de Publicitate Mobiliară pentru a putea fi pus în executare, indiferent în ce alte registre publice acel înscris ar fi fost menționat. Punctul de vedere minoritar urmărește să confere textului de lege discutat o interpretare care să fie conformă cu dispozițiile constituționale și care să nu contravină celor statuate prin Decizia Curții Constituționale nr. 238/2020.

Nu se poate stabili, totuși, cu valoare de certitudine că instanța de contencios constituțional, investită deja cu numeroase excepții de neconstituționalitate vizând prevederile art. 4 alin. (3) ale Legii nr. 297/2018, va pronunța o decizie interpretativă, care să confere textului de lege criticat o interpretare conformă cu Constituția, sau că va declara textul de lege, în forma actuală, ca fiind neconstituțional, iar apelarea la interpretări ale textului de lege apreciate în concordanță cu normele constituționale nu poate fi, la acest moment, decât speculativă. De altfel, este esențialmente atributul Curții Constituționale să determine constituționalitatea unui text de lege, instanțele judecătorești putând doar să aplice textul de lege, atât timp cât acesta este în vigoare, și să confere textului de lege o interpretare care este apropiată de litera legii, iar nu atât de îndepărtată de textul concret al acesteia încât să se ajungă la a se concepe pe cale judiciară un alt conținut normativ decât cel adoptat de legiuitor. Pe cale de consecință, opinăm în sensul că orice înscris sub semnătură privată care este titlu executoriu în baza unei norme speciale trebuie înscris și în Registrul Național de Publicitate Mobiliară pentru a putea fi pus în executare, chiar

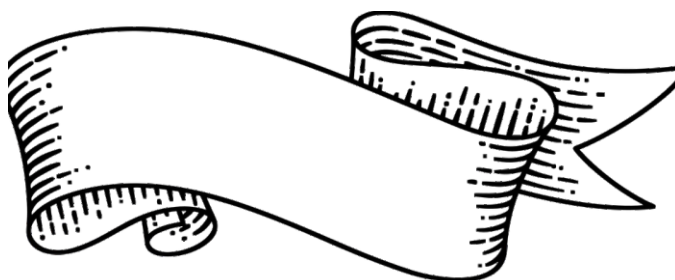
dacă o asemenea afirmație îndepărtează sistemul de publicitate mobilă de la scopul pentru care a fost conceput și chiar dacă la nivel normativ se produc vădite neconcordanțe cu alte prevederi legale, cum ar fi dispozițiile art. 641 Cod procedură civilă. Aceste neconcordanțe vor exista întotdeauna, atât timp cât norme de executare silită civilă vor continua să se regăsească în multiple acte normative, uneori imposibil de corelat, iar dispozițiile art. 4 alin. (3) ale Legii nr. 297/2018 trebuie văzute și din perspectiva noii optici a legiuitorului, orientate în ultimii ani către o mai mare protecție a consumatorului și către o îngreunare a procesului de recuperare a creanțelor împotriva acestuia. Ruinarea consumatorului este la acest moment un eveniment extrem, care trebuie evitat prin toate mijloacele posibile, iar formalizarea sau birocratizarea executării îndreptate împotriva acestuia contribuie la atingerea acestui deziderat. Pe cale de consecință, instituirea unui nou formalism necesar a fi parcurs pentru încuviințarea executării silite apare ca un demers logic, înscris în aceleași tendințe ale legiuitorului, oricât de criticabil ar putea fi considerat.

Cuvinte-cheie

Registrul Național de Publicitate Mobiliară, încuviințarea executării silite, înscris sub semnătură privată, necesitatea înscrierii în Registru.

Key words

National Register of Mobile Advertising, approval of the enforcement procedure, act under private signature, the need to be entered into the Register.

Gestionarea dosarelor penale în raport de atribuțiile administrativ-judiciare ale organelor de cercetare penală

Gheorghe Ifrim – procuror
Formator în cadrul Departamentului de formare profesională continuă, SNG

Rezumat

Articolul își propune evidențierea atribuțiilor administrativ-judiciare ale organelor de cercetare penală a căror activitate de urmărire penală este supravegheată de către procuror, din perspectiva înregistrării și a circuitului sesizărilor penale în cadrul unităților de poliție și a parchetelor competente.

Abstract

The article aims to highlight the administrative-judicial attributions of the criminal investigation police officers, whose activity is supervised by prosecutors, regarding the registration and the circuit of the criminal complaints in the police units and prosecutors' offices.

Urmărirea penală reprezintă prima fază a procesului penal român și are ca obiect strângerea probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, la identificarea persoanelor care au săvârșit o infracțiune și la stabilirea răspunderii penale a acestora, pentru a se constata dacă este sau nu cazul să se dispună trimiterea în judecată.

Activitatea de urmărire penală este desfășurată de către procurori și de către organele de cercetare penală. În raport de normele de competență stabilite prin Codul de procedură penală, urmărirea penală poate fi efectuată în mod direct de către procuror (urmărirea penală proprie) sau de către organele de cercetare penală¹ sub supravegherea procurorului din cadrul parchetului competent. În vederea respectării principiului legalității, în exercitarea atribuției de a

conduce și supraveghea activitatea de urmărire penală desfășurată de către organele de cercetare penală, procurorul veghează ca actele de urmărire penală întocmite de acestea să fie efectuate cu respectarea dispozițiilor legale.

În acest context, desfășurarea cu celeritate și eficiență a urmăririi penale depinde în mod substanțial de modul în care organele de cercetare penală își îndeplinesc sarcinile impuse de către procurorul care le supraveghează activitatea de urmărire penală.

1. Conform art. 8 alin. (1) din Lega nr.364/2004, organele de cercetare penală ale poliției judiciare își desfășoară activitatea sub conducerea, supravegherea și controlul procurorului, fiind obligate să ducă la îndeplinire dispozițiile acestuia.

Astfel, în vederea stabilirii unui mod unitar de lucru, dar și pentru crearea unor mecanisme necesare îndeplinirii în condiții optime a activităților dispuse organelor de poliție de către procuror, a fost aprobat, la data de 10.04.2014, Ordinul comun nr. 56 al Ministerului de Interne și nr. 12/C/2014 al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (în continuare Ordinul comun). Prin acest Ordin comun au fost stabilite norme metodologice privind înregistrarea, evidența unitară, circuitul sesizărilor penale și coordonarea administrativă a activităților dispuse organelor de poliție de către procuror, care completează practic dispozițiile procedural penale și Regulamentul de ordine interioară al parchetelor.

Învestirea organelor de urmărire penală cu investigarea unei infracțiuni se face prin unul din modurile de sesizare prevăzute de Codul de procedură penală, fie că vorbim de o sesizare externă sau de una internă.

În ceea ce privește modurile de sesizare, în doctrină sunt mai multe clasificări ale acestora, dar prezintă relevanță pentru subiectul abordat în acest material distincția între modurile de sesizare generale, care sunt prevăzute în conținutul art. 288 alin. (1) Cod procedură penală și se caracterizează prin faptul că sesizarea poate fi făcută, de regulă, de persoane care nu trebuie să dețină o anumită calitate și pentru orice fel de infracțiune și modurile speciale de sesizare, reglementate în art. 288 alin. (2) Cod procedură penală, în care sesizarea trebuie formulată de persoane cu o anumită calitate și pentru anumite infracțiuni.

Astfel, modurile generale de sesizare sunt plângerea, denunțul, actele încheiate de alte organe de constatare prevăzute de lege și sesizarea din oficiu, iar modurile speciale de sesizare sunt plângerea prealabilă a persoanei vătămate, sesizarea formulată de persoana prevăzută de lege ori cu autorizarea

organului prevăzut de lege.

În acest context, potrivit art. 4 din Ordinul comun, după ce au fost sesizate prin unul dintre modurile prevăzute la art. 288 din Codul de procedură penală, organele de cercetare penală ale poliției judiciare procedează la înregistrarea actului de sesizare care îndeplinește condițiile de formă și fond, în baza rezoluțiilor șefilor acestora, în registrul privind sesizările cu caracter penal.

În această etapă, practic organul de cercetare penală analizează dacă sesizarea îndeplinește condițiile de formă și fond necesare pentru înregistrarea în registrele cu caracter penal ale poliției, activitate care se subsumează dispozițiilor procedurale prevăzute în art. 294 alin. (1)-(3) din Codul de procedură penală.

În doctrina juridică dezvoltată ulterior intrării în vigoare a Codului de procedură penală, condițiile de formă ale unei sesizări au fost analizate, în funcție de efectele produse, din două perspective, respectiv a condițiilor neesențiale de formă (de pildă, lipsește codul numeric personal al persoanei care face sesizarea, calitatea sau domiciliul celui care formulează sesizarea etc.) și a celor esențiale de formă (de pildă lipsește în totalitate descrierea faptei sau numele și prenumele petentului).

În situația în care sesizarea îndeplinește condițiile de fond și formă organele de cercetare penală vor efectua înregistrarea acesteia în registrul privind sesizările cu caracter penal, într-un termen de *cel mult 5 zile*, cu excepția cauzelor urgente, care se vor înregistra într-un termen de *12 ore*. În cuprinsul acestor termene se va finaliza și circuitul administrativ intern de la primirea sesizării și până la predarea cauzei organului de cercetare competent să soluționeze cauza.

Dacă din analiza conținutului sesizării rezultă lipsa unor condiții neesențiale de formă prevăzute de lege, aceasta se restituie petentului în termen de 5 zile, cu indicarea elementelor care lipsesc, fără a fi înregistrată în registrul privind sesizările cu caracter penal al poliției. O altă modalitate de complinire a lipsurilor neesențiale, folosită în practică, constă în chemarea petentului la sediul organului de poliție pentru efectuarea completărilor necesare, așa cum se poate proceda, de pildă, în cazul sesizărilor informale depuse la parchet².

Atunci când sesizarea nu îndeplinește condițiile de fond și formă esențiale, ea va fi înaintată procurorului cu propunere de clasare, care va fi dispusă în temeiul art. 315 alin. (1) lit. a) Cod procedură penală.

Dacă sesizarea îndeplinește condițiile de fond și formă, dar din conținutul acesteia rezultă un caz de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale prevăzut la art. 16 alin. (1) din Codul de procedură penală, va fi înregistrată în registrul privind sesizările cu caracter penal din cadrul unității de poliție și repartizată administrativ polițistului judiciar competent, care va înainta procurorului dosarul cu propunerea de clasare.

De asemenea, în vederea valorificării datelor ce rezultă din plângerile sau denunțurile care nu îndeplinesc condițiile de formă apte de a declanșa procesul penal și care au fost restituite administrativ, organele de cercetare penală se pot sesiza din oficiu cu privire la săvârșirea unei infracțiuni. În acest caz, procesul verbal de sesizare din oficiu va fi înregistrat în registrele poliției privind sesizările cu caracter penal, iar la dosar se va atașa și o copie a actului de sesizare inform.

În situația în care este constatată o infracțiune flagrantă, în condițiile art. 298 Cod procedură penală, pentru care începerea urmăririi penale este condiționată de plângerea prealabilă a persoanei vătămate, procesul verbal întocmit cu această ocazie se înregistrează în registrele privind sesizările cu caracter penal, chiar dacă persoana vătămată nu a formulat plângere prealabilă. Subsecvent, organul de cercetare penală are obligația pozitivă de a chema persoana vătămată, iar dacă aceasta declară că formulează plângere prealabilă și sunt îndeplinite și celelalte condiții legale, va dispune începerea *in rem* a urmăririi penale. Dacă persoana vătămată declară că nu formulează plângere prealabilă, organul de cercetare penală va înainta dosarul procurorului cu propunere de clasare în temeiul art. 16 alin. (1) lit. e) Cod procedură penală.

În multe situații, organele de cercetare penală sunt sesizate prin intermediul Sistemul Național Unic pentru Apeluri de Urgență – SNUAU 112. În aceste cazuri, dacă începerea urmăririi penale este condiționată de formularea unei plângeri prealabile, Ordinul comun stabilește faptul că există obligativitatea înregistrării acesteia în registrul privind sesizările cu caracter penal, indiferent dacă persoana a formulat sau nu plângere.

2. Potrivit art. 130 alin. (2) din Regulamentul de ordine interioară al parchetelor aprobat prin Hotărârea Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 947/2019, în cazul în care din cuprinsul unor scrisori nu rezultă cu claritate obiectul cererilor, plângerilor ori sesizărilor adresate parchetului, conducătorul acestuia va dispune procurorului sau salariatului căruia i-a fost repartizată lucrarea spre soluționare se ceară petiționarului să facă precizările necesare în scris, telefonic sau direct prin chemare la parchet, după caz.

Pe de altă parte, pentru a nu încărea volumul de activitate al parchetelor, este prevăzută o procedură filtru, în sensul că organul de cercetare penală va înainta procesul-verbal întocmit cu aceasta ocazie parchetului competent, care va înregistra cu număr unic doar acele sesizări pe care le apreciază că întrunesc condițiile de formă și de fond prevăzute de lege. Dacă procesul-verbal nu este înregistrat cu număr unic, acesta se restituie de către parchet unității de poliție, care va proceda la scăderea acestuia din registrul privind sesizările cu caracter penal. Dacă dosarul este înregistrat cu număr unic, organul de cercetare penală are obligația de a chema persoana vătămată și dacă aceasta declară că va formula plângere prealabilă și sunt întrunite și celelalte condiții prevăzute la art. 305 alin. (1) Cod procedură penală, va dispune începerea urmăririi penale *in rem*.

În practica judiciară este întâlnită și situația în

care organele de cercetare penală, după sesizarea prin SNUAU 112, cu privire la săvârșirea unei infracțiuni pentru care este necesară formularea unei plângeri prelabile, nu cheamă persoana vătămată pentru a-i aduce la cunoștință posibilitatea formulării plângerii prelabile și, după expirarea termenului de 3 luni prevăzut de art. 296 alin. (1) Cod procedură penală, calculat din momentul întocmirii procesului-verbal de sesizare, înaintează dosarul procurorului cu propunerea de clasare. Apreciem că și în această situație există o obligație procedurală pozitivă a organului de cercetare penală de a chema persoana vătămată pentru a-i aduce la cunoștință că poate formula plângere prealabilă, iar termenul de 3 luni de formulare a plângerii prelabile curge din momentul înștiințării efectuate în acest sens, cu excepția situației în care sesizarea prin SNUAU 112 este făcută chiar de persoana vătămată.

Sesizările cu caracter penal sunt repartizate de către șefii ierarhici superiori polițiștilor judiciari în termen de *5 zile* de la înregistrare, iar aceștia au obligația de a-și verifica competența, precum și incidența instituțiilor de drept procesual penal care pot interveni în această etapă a urmăririi penale, respectiv: existența unui caz de împiedicare a punerii în mișcare a acțiunii penale, existența unui caz de reunire a cauzelor, suspendarea urmăririi penale, preluarea cauzei de un alt parchet, etc. În cazul constatării incidenței unei asemenea situații, organul de cercetare penală va întocmi un referat cu propunere corespunzătoare care va fi înaintat procurorului. Dacă aceste situații intervin pe parcursul urmăririi penale, ulterior obținerii numărului unic, organele de cercetare penală au obligația de a înainta procurorului dosarul cauzei însoțit de referatul corespunzător în termen de *5 zile* de la constatarea acestora.

După efectuarea înregistrării în registrul poliției privind sesizările cu caracter penal, organul de cercetare al poliției judiciare căruia i-a fost repartizată cauza are obligația ca, în *cel mult 5 zile* de la înregistrare sau în aceeași zi, în situația cauzelor urgente, să înștiințeze unitatea de parchet care supraveghează urmărirea penală despre infracțiunea de care a luat cunoștință, în vederea înregistrării în evidențele parchetului cu număr unic și a desemnării unui procuror de caz.

În situația cauzelor penale care reclamă urgență, numărul unic poate fi atribuit telefonic, urmând ca dosarul penal să fie înaintat unității de parchet competente în cel mai scurt timp posibil, în vederea înregistrării.

Dacă dosarul a fost înregistrat la un organ de urmărire penală care are competență generală, se va încunoștința unitatea de parchet care are competența de a supraveghea urmărirea penală în cauza respectivă.

Adresa prin care se face înștiințarea trebuie să conțină date privind identificarea unității de poliție unde a fost înregistrată cauza, data sesizării, data comiterii faptei, încadrarea juridică a infracțiunii principale care face obiectul sesizării și, după caz, date privind persoana vătămată.

La adresă se anexează actul de sesizare precum și, după caz:

- ordonanța de începere a urmăririi penale cu privire la faptă, în situația în care s-a dispus începerea urmăririi penale;

- referatul cu propunere de clasare în situația prevăzută de art. 294 alin. (3) din Codul de procedură penală;

- referatul de declinare a competenței, de reunire a cauzei, de preluare sau de trecere a cauzei la un alt organ de cercetare penală competent.

De asemenea, la dosarul cauzei se vor atașa și toate actele de cercetare efectuate în cauză. Astfel, este posibil ca, în temeiul art. 111 alin. (9) din Codul de procedură penală, persoana vătămată să fie audiată, de îndată, anterior începerii urmăririi penale. Această declarație, care constituie mijloc de probă chiar dacă a fost administrată anterior începerii urmăririi penale, trebuie atașată la adresa care se înaintează parchetului pentru alocarea numărului unic.

După primirea sesizărilor cu caracter penal, unitățile de parchet le înregistrează la număr unic și va fi stabilit, de către conducătorul parchetului, și procurorul de caz.

Astfel, art. 131 alin. (1) din Regulamentul de ordine interioară al parchetelor stabilește că, plângerile și sesizările prin care se reclamă fapte cu caracter penal, precum și dosarele primite de la organele de cercetare penală în care au fost sesizate direct acestea se înregistrează în ordine cronologică în Registrul

de evidență a activității de urmărire penală și de supraveghere a acesteia (R-4) după verificarea condițiilor de fond și formă de către conducătorul parchetului sau un alt procuror cu funcție de conducere desemnat de acesta.

În acest sens, circuitul intern al dosarului în cadrul parchetului debutează cu primirea sesizării de către prim-grefier, grefierul șef sau grefierul desemnat și cu prezentarea acesteia conducătorului unității de parchet spre examinare, în ziua primirii corespondenței sau *cel târziu a doua zi*. După examinare, sesizarea se restituie grefei în ziua prezentării sau cel mai târziu în *3 zile* de la prezentare care, în raport de rezoluția conducătorului parchetului, va proceda la înregistrarea, predarea sau expedierea acesteia, după caz.

Unitatea de parchet va înregistra cu număr unic doar acele sesizări care întrunesc condițiile de fond și formă prevăzute de lege³.

Celelalte sesizări pe care parchetul le apreciază că nu îndeplinesc condițiile de fond și formă se vor restitui unității de poliție.

După înregistrarea la număr unic sesizarea se transmite unităților de poliție competente în vederea strângerii și administrării probelor necesare cu privire la existența infracțiunilor, identificarea autorilor și tragerea la răspundere penală a acestora, avându-se în vedere și principiul specializării organelor de cercetare penală ale poliției judiciare. În acest sens, Ordinul comun stabilește că, pentru crearea condițiilor necesare ca orice infracțiune să fie descoperită și orice infractor să fie tras la răspundere penală, unitățile de poliție, în colaborare cu cele de parchet, asigură specializarea polițiștilor în efectuarea activităților de constatare a infracțiunilor, de identificare a autorilor și de cercetare penală, în raport de tipul infracțiunilor și modul de comitere a acestora.

3. Potrivit art. 305 alin. 1 Cod procedură penală, când actul de sesizare îndeplinește condițiile prevăzute de lege, organul de urmărire penală dispune începerea urmăririi penale cu privire la fapta săvârșită ori a cărei săvârșire se pregătește, chiar dacă autorul este indicat sau cunoscut.

De asemenea, dosarele se pot reține de către procuror în vederea efectuării urmăririi penale.

În situația în care, după atribuirea numărului unic, sesizarea se predă procurorului care supraveghează urmărirea penală, acesta va transmite dosarul penal organelor de cercetare penală competente în termen de *cel mult 10 zile* de la repartizare. Dosarul poate conține și note de îndrumări sau alte dispoziții cu privire la modul de desfășurare a urmăririi penale în cauză.

În cazul în care dosarele penale sunt înregistrate direct la parchet, după atribuirea numărului unic, acestea sunt transmise organelor de cercetare penală competente care au obligația de a dispune începerea urmăririi penale *in rem* în termen de *cel mult 5 zile* de la repartizarea cauzei.

Numărul unic se păstrează atât în cazul restituirii dosarelor de către procuror în vederea completării sau refacerii urmăririi penale, ori în situația restituirii acestora de către instanțele de judecată în vederea refacerii urmăririi penale, cât și în cazul reluării urmăririi penale. De asemenea, numărul unic se păstrează și în situația în care dosarul penal este trecut din competența unui organ de cercetare penală la altul, în condițiile art. 302 din Codul de procedură penală.

După atribuirea numărului unic, întreaga corespondență între unitățile de poliție și unitățile de parchet se va face prin raportare la acesta.

În situația în care organul de cercetare penală dispune, în temeiul art. 305 alin. (3) Cod procedură penală, ca urmărirea penală să se efectueze în continuare față de suspect, are obligația de a comunica dosarul procurorului care supraveghează urmărirea penală pentru confirmarea măsurii în termenul procedural (termen de recomandare) de *3 zile*.

De asemenea, în cazul în care un act sau o măsură dispusă de către organul de cercetare penală trebuie confirmată de către procuror, dosarul penal se transmite unității de parchet în termenul prevăzut de lege, iar procurorul are obligația de a se pronunța asupra confirmării măsurii în aceeași zi sau în termen de *cel mult 15 zile* în cauzele complexe.

După finalizarea urmăririi penale în cauză, organul de cercetare penală are obligația de a întocmi un referat în care va menționa rezultatul investigației, în funcție de care va formula propuneri de netrimiteri ori de trimitere în judecată sau de dezinvestire. În acest caz, dosarele penale se vor înainta de către șefii unităților de poliție parchetului competent, prin adresă, în termen de *cel mult 3 zile* de la formularea propunerii sau în aceeași zi, în situația cauzelor urgente.

În termenul procedural de *cel mult 15 zile* (termen de recomandare) de la primirea dosarului trimis de către organul de cercetare penală, procurorul verifică materialul de urmărire penală și se pronunță asupra acestuia. Verificarea se face de urgență și cu precădere în situația dosarelor în care sunt arestați în cauză.

În ceea ce privește soluțiile de clasare, Codul de procedură penală și Regulamentul de ordine interioară al parchetelor nu reglementează un termen în care trebuie efectuată înștiințarea despre clasare. Acest termen este prevăzut în Ordinul comun la art. 27 alin. (1), care prevede faptul că soluțiile de clasare se comunică persoanelor prevăzute de lege⁴ în termen de *cel mult 15 zile* de la verificarea realizată de către procurorul ierarhic superior.

4. Ordonanța de clasare se comunică, conform art. 316 alin. (1) Cod procedură penală, persoanei care a făcut sesizarea, suspectului, inculpatului sau, după caz, altor persoane interesate.

Soluțiile de dezinvestire se vor înainta organului competent în aceeași zi, în cauzele penale urgente ori în termen de *cel mult 5 zile* de la verificare în celelalte cauze.

De asemenea, în Ordinul comun este reglementat și termenul în care trebuie înaintate instanței competente rechizitoriile în care nu s-au dispus măsuri preventive, acesta fiind de *5 zile* calculate din momentul efectuării verificării de către procurorul ierarhic superior. Acest termen este unul de recomandare și nu de decădere așa cum este cel de *5 zile* prevăzut la art. 207 alin. (1) Cod procedură penală⁵, care reglementează termenul în care trebuie înaintat

rechizitoriul, împreună cu dosarul cauzei, judecătorului de cameră preliminară de la instanța competentă, în situația inculpaților aflați sub imperiul unei măsuri preventive.

În concluzie, prin stabilirea unui circuit al dosarelor penale și a unor termene în care trebuie să se desfășoare anumite activități administrativ-judiciare ce incumbă organelor de cercetare penală și unităților de parchet, se asigură un mod unitar de evidență a cauzelor penale, care creează astfel premisele desfășurării în condiții optime a urmăririi penale, precum și celeritatea procedurilor.

Cuvinte-cheie

Ordinul comun, procuror, organe de cercetare penală, termen, număr unic, Regulamentul de ordine interioară al parchetelor

Key words

common order, prosecutor, criminal investigation police officer, term, unique number, prosecutors' offices internal regulations

5. Prin decizia nr.16/RIL/2018 a instanței supreme, s-a reținut că termenul „cu cel puțin 5 zile înainte de expirarea duratei acesteia” este un termen peremptoriu, iar încălcarea sa atrage decăderea procurorului din dreptul de a formula cereri privind măsurile preventive și nulitatea actului făcut în acest sens peste termen, precum și imposibilitatea judecătorului de camera preliminară de a verifica din oficiu legalitatea și temeinicia măsurii preventive înainte de expirarea duratei acesteia.

Controlul judiciar – luarea măsurii de către procuror fără audierea prealabilă a inculpatului

Mihai Diana-Valentina - grefier
Secția Parchetelor Militare, PÎCCJ

Rezumat

Opinia exprimată în doctrină și susținută de jurisprudență este aceea că, înainte de dispunerea luării măsurii controlului judiciar în cursul urmăririi penale față de inculpatul aflat în stare de libertate, este obligatorie audierea acestuia, pentru a-și exercita dreptul la apărare, iar procurorul să completeze probatoriul care fundamentează această decizie. Considerăm însă că, în situația în care inculpatul lipsește în mod nejustificat la chemarea în fața organului judiciar, procurorul ar putea dispune această măsură și fără audierea prealabilă a inculpatului, atunci când apreciază că o măsură preventivă mai grea nu se impune a fi luată.

Abstract

The overall opinion expressed by the legal doctrine and supported by case-law is that, prior to the disposal of judicial control during the criminal prosecution concerning the defendant, without him being detained, his hearing shall be mandatory in order to exercise his right of defence and enable the prosecutor to supplement the evidence that substantiates this decision. Though, we believe that if the defendant is unjustifiably absent at the summon before the prosecutor, the latter may dispose this preventive measure even without a preliminary hearing of the defendant, when he considers that a more restrictive measure is not necessary.

Regula o cunoaștem toți: pentru a dispune luarea măsurii controlului judiciar, procurorul dispune *citarea* inculpatului aflat în stare de libertate sau *aducerea* inculpatului aflat în stare de reținere; inculpatului **prezent** i se aduc la cunoștință, de îndată, în limba pe care o înțelege, infracțiunea de care este suspectat și motivele luării măsurii controlului judiciar; măsura în discuție, așa cum prevede Codul de procedură penală, *poate fi luată numai după audierea inculpatului*, în prezența avocatului ales ori numit din oficiu. Este și firesc să se întâmple astfel, audierea prealabilă a

inculpatului reprezentând o garanție a dreptului la apărare a acestuia, care înlătură în acest fel posibilitatea luării măsurii controlului judiciar în mod arbitrar și permite procurorului să aprecieze *in concreto* dacă măsura este necesară și proporțională cu scopul urmărit¹.

1. M. Udriou, *Sinteze de Procedură penală. Partea generală*, Ed. C.H. Beck, București, 2020, p. 909.

În doctrină remarcăm reiterarea acestei opinii: controlul judiciar se dispune numai după audierea inculpatului în prezența avocatului ales ori numit din oficiu, sub acest aspect drepturile inculpatului fiind similare celor anterioare reținerii² (cu referire la dispozițiile art. 209 alin. 6-9 C.proc.pen.). De asemenea, un alt autor, analizând condițiile care trebuie îndeplinite pentru a se dispune luarea măsurii controlului judiciar, menționează printre acestea și audierea prealabilă luării măsurii și numai în prezența avocatului³. Mai mult, o altă lucrare doctrinară analizată stabilește că *din interpretarea dispozițiilor art. 212 C.proc.pen. rezultă că audierea inculpatului anterior luării măsurii este obligatorie (prin urmare, același caracter obligatoriu l-ar prezenta și aducerea acestuia la sediul organului judiciar), prezența inculpatului aflat în libertate în fața procurorului ar putea fi asigurată și prin aducerea cu mandat emis în condițiile legii (art. 265 CPP), de către procuror sau, după caz, de către judecătorul de drepturi și libertăți*⁴.

Jurisprudența constituțională vine în sprijinul doctrinei, expunând în Decizia nr. 114 din 28 februarie 2019 a Curții Constituționale, paragraful 34, următoarele: *Curtea a reținut că luarea măsurii controlului judiciar de către procuror se face într-o procedură expres reglementată în art. 212 din Codul de procedură penală, care stabilește că procurorul dispune citarea inculpatului aflat în stare de libertate sau aducerea inculpatului aflat în stare de reținere, inculpatului prezent i se aduc la cunoștință, de îndată, în limba pe care o înțelege, infracțiunea de care este suspectat și motivele luării măsurii controlului judiciar, iar măsura controlului judiciar poate fi luată numai după audierea inculpatului, în prezența avocatului ales ori numit din oficiu, cu aplicarea, în mod corespunzător, a dispozițiilor art. 209 alin. (6)-(9) din Codul de*

procedură penală. Prin urmare, Curtea a constatat că luarea măsurii controlului judiciar de către procuror poate fi dispusă doar cu respectarea procedurii și cu asigurarea garanțiilor procesuale prevăzute la art. 212 alin. (1)-(3) din Codul de procedură penală.

Practica ne demonstrează însă că procesul penal nu urmează un șablon, fiecare cauză se diferențiază prin particularități influențate de anumiți factori, unul dintre aceștia fiind *atitudinea procesuală a inculpatului*.

Propun să facem un exercițiu de imaginație: în cursul urmăririi penale, procurorul consideră că, în raport de gravitatea acuzației penale (de pildă, o infracțiune de evaziune fiscală) se impune luarea măsurii controlului judiciar față de inculpatul AB, aflat în stare de libertate, astfel că dispune citarea acestuia, în vederea audierii pentru completarea probatoriului care să stea la baza deciziei de instituire a acestei măsuri preventive.

Procedura de citare este legal îndeplinită, citația îi este înmănată lui AB la adresa unde locuiește, semnând dovada de primire. Totuși, AB decide să nu se prezinte în fața procurorului pentru audiere, dat fiind faptul că la data pentru care este citat se va afla împreună cu gașca sa de prieteni într-o croazieră pe Marea Mediterană, vacanță planuită cu 3 luni înainte, astfel că nu concepe anularea acesteia. Privind din perspectiva inculpatului AB, decizia acestuia nu apare ca o surpriză, căci el poate considera această

2. C. Jderu în M. Udriou (coordonator), *Codul de procedură penală. Comentariu pe articole*. Ediția a 3-a, Editura C.H. Beck, București, 2020, p. 1373.

3. A. Zarafiu, *Procedură penală. Partea generală. Partea specială*, ed. a 2-a, Ed. C.H. Beck, București, 2015, p. 239.

4. D. Atasiei, A.S. Uzlău în N. Volonciu, A.S. Uzlău (coord.), *Codul de procedură penală comentat*, ediția a 3-a revizuită și adăugită, Editura Hamangiu, București, 2017, p. 531.

chemare în fața procurorului ca pe o restrângere a drepturilor și libertăților sale, este o situație care, până la urmă, îi strică vacanța, mai ales în ipotezele în care, ulterior, acțiunea penală se va stinge prin clasare sau achitare (în ambele situații, în condițiile art. 16 alin. (1) lit. a-d Cod procedură penală). Aici intervine rolul avocatului, care, obiectiv, trebuie să îi explice lui AB conduita pe care trebuie să o abordeze în cadrul unui proces penal și implicit, atunci când este citat pentru a fi audiat de către organul de urmărire penală.

Așadar, inculpatul **nu este prezent** la audiere. Mai mult decât atât, acesta părăsește țara fără nicio problemă, nefiind silit să respecte vreo obligație dintre cele prevăzute la art. 215 alin. (1) și (2) din Codul de procedură penală. Noroc că a reușit să plece, nu-i așa? Poate procurorul avea de gând ca, pe lângă obligațiile de la alin. (1), să impună și obligația prevăzută de la alin. (2) lit. a) – *inculpatul să nu depășească o anumită limită teritorială, fixată de organul judiciar, decât cu încuviințarea prealabilă a acestuia* – iar asta ar fi creat și mai multe bătăi de cap pentru inculpatul AB, căci, potrivit alin. (5) al aceluiași articol, o copie a ordonanței procurorului prin care s-a dispus luarea măsurii controlului judiciar se comunică și Poliției de Frontieră Române, organele în drept dispunând darea în consemn a inculpatului la punctele de trecere a frontierei.

Cum ar trebui să procedeze procurorul în această situație?

Art. 212 alin. (2) din Codul de procedură penală prevede situația în care inculpatul este **prezent**, iar alin. (3) continuă prin a impune audierea inculpatului (se înțelege de la sine *prezent*) înainte ca măsura controlului judiciar să poată fi luată. Concluzia la care ajungem este că, într-adevăr, Codul de procedură

penală nu prevede posibilitatea luării măsurii controlului judiciar în lipsa inculpatului⁵, **dar nici nu o interzice**. Putem spune că ne confruntăm cu o situație nereglementată încă de lege?

Considerăm că trebuie să facem distincția între *prezență* și *audiere*. Cu alte cuvinte, dacă inculpatul se prezintă în fața procurorului, în mod obligatoriu acesta va fi audiat înainte de luarea măsurii controlului judiciar. Dar, dacă inculpatul lipsește nejustificat, ca în exemplul expus mai sus, procurorul nu are pe cine să audieze. Cu toate acestea, considerentele pentru care procurorul a stabilit că se impune luarea măsurii preventive nu au dispărut. Ce urmează să facă procurorul? Îl va aștepta pe inculpat să vină din vacanță pentru a-l audia? Sau formulează deja propunere de arestare preventivă față de AB?

Relativ la măsura arestării preventive, art. 225 alin. (4) prevede că *soluționarea propunerii de arestare preventivă se face numai în prezența inculpatului, în afară de cazul când acesta lipsește nejustificat, este dispărut, se sustrage ori din cauza stării sănătății, din cauză de forță majoră sau stare de necesitate nu se prezintă sau nu poate fi adus în fața judecătorului*.

Arestarea preventivă este cea mai severă dintre măsurile preventive, aceasta trebuind dispusă în mod excepțional și ca *extrema ratio*⁶. Având în vedere acest aspect, de ce se poate dispune arestarea preventivă atunci când inculpatul lipsește nejustificat la soluționarea propunerii, dar controlul judiciar nu poate fi dispus în lipsa inculpatului, deși această măsură

5. M. Udrioiu, *Sinteze de Procedură penală. Partea generală*, Ed. C.H. Beck, București, 2020, p. 921.

6. A. Zarafiu, *Procedură penală. Partea generală. Partea specială*, ed. a 2-a, Ed. C.H. Beck, București, 2015, p. 246.

nu implică o restrângere a libertății la fel de gravă precum în cazul arestării preventive? Prin aplicarea metodei logice de interpretare *a majori ad minus* (unde legea permite mai mult, implicit permite și mai puțin), suntem de părere că ar fi echitabil ca procurorul să poată dispune măsura controlului judiciar în lipsa inculpatului, comunicându-i ulterior ordonanța motivată pentru ca acesta să ia cunoștință de conținutul măsurii impuse. De altfel, art. 213 prevede posibilitatea inculpatului de a face plângere la judecătorul de drepturi și libertăți împotriva acestei măsuri.

Mai mult, conform art. 227, judecătorul de drepturi și libertăți, dacă apreciază că nu sunt întrunite condițiile prevăzute de lege pentru arestarea preventivă a inculpatului, respinge propunerea procurorului și **poate dispune aplicarea măsurii controlului judiciar**, *deci inclusiv în situația în care inculpatul nu a fost prezent la soluționarea propunerii și implicit fără ascultarea prealabilă a acestuia*.

Având în vedere acestea, remarcăm faptul că judecătorul de drepturi și libertăți dispune luarea măsurii controlului judiciar numai în mod **subsidiar și adiacent**⁷, când respinge propunerea de luare sau prelungire a unei măsuri mai grave, privative de libertate (arest la domiciliu sau arestare preventivă) sau când dispune înlocuirea acestora din urmă cu măsura controlului judiciar.

Pe de altă parte, procurorul este actorul **principal** în ceea ce privește luarea măsurii controlului judiciar în cursul urmăririi penale, de aceea considerăm, cu atât mai mult, că acesta este îndreptățit să dispună luarea măsurii în discuție fără audierea prealabilă a inculpatului atunci când acesta nu se prezintă la organul de urmărire penală.

Pentru a întări cele expuse mai sus, ar fi de un real ajutor să analizăm și un exemplu în care inculpatul, aflat în stare de libertate, procedura de citare fiind legal îndeplinită, să nu se prezinte în fața procurorului pentru a fi audiat, de data aceasta **din motive justificate**. De pildă, inculpatul AB află că soția sa a fost condusă de urgență la spital și urmează să nască înainte de termen, chiar în ziua în care el trebuie să se prezinte la parchet pentru audierea prealabilă. Acesta, aflat sub stăpânirea unor emoții puternice, îngrijorat fiind atât pentru sănătatea soției, cât și a copilului, decide să pornească de grabă la spitalul unde este internată soția sa pentru a-i oferi sprijinul necesar, fiind singura persoană disponibilă la acel moment care o poate însoți pe aceasta. Având în vedere cele arătate, considerăm că deși organele judiciare, în cursul procesului penal, trebuie să manifeste sobrietatea și rigurozitatea specifice, anumite evenimente din viețile inculpaților trebuie tratate cu empatie și înțelegere de către acestea.

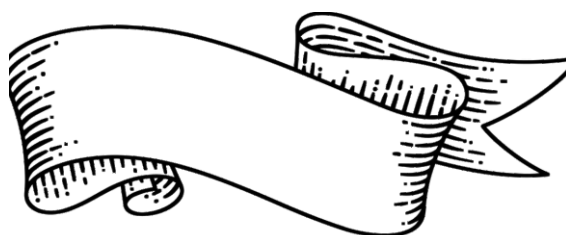
7. A. Zărafiu, *Procedură penală. Partea generală. Partea specială*, ed. a 2-a, Editura C.H. Beck, București, 2015, p. 239.

Așadar, inculpatul sau avocatul acestuia informează de îndată procurorul despre împrejurarea ivită, astfel că acesta din urmă nu va putea dispune luarea măsurii controlului judiciar fără audierea prealabilă a lui AB, luând în considerare că inculpatul și-a îndeplinit o obligație morală față de familia sa, într-o situație urgentă. Cu referire la caracterul urgent al situației care generează neprezentarea justificată a inculpatului, avem în vedere ipoteza reglementată de art. 221 alin. (7) C.proc.pen, care prezintă **asemănări** cu exemplul redat mai sus: *În cazuri urgente, pentru motive întemeiate, inculpatul poate părăsi imobilul, fără permisiunea judecătorului de drepturi și libertăți, a judecătorului de cameră preliminară sau a instanței de judecată, pe durata de timp strict necesară, informând imediat despre aceasta instituția, organul sau autoritatea desemnată cu supravegherea sa și organul judiciar care a luat măsura arestului la domiciliu ori în fața căruia se află cauza.* Cu alte cuvinte, dacă inculpatului îi este permisă în cazuri urgente o astfel de încălcare a conținutului *măsurii arestului la domiciliu*, măsură preventivă cu un grad mai ridicat de restrângere a drepturilor și libertăților decât măsura controlului judiciar, este firesc să se acorde o altfel de clemență în situația în care, înainte de a se dispune controlul judiciar, inculpatul, din pricina unor astfel de situații urgente, nu se poate prezenta în fața procurorului pentru audierea prealabilă, audiere la care acesta își poate exercita dreptul la apărare, iar în urma acesteia, procurorul să decidă dacă măsura controlului judiciar mai este necesară și proporțională cu scopul urmărit.

Cu toate acestea, trebuie precizat că exemplul analizat este valabil doar pentru o perioadă scurtă de timp (apreciem o zi), după ce inculpatul se asigură că soția și copilul sunt în siguranță, acesta ar trebui să se prezinte de bunăvoie la parchet în vederea

audierii sau procurorul poate emite un mandat de aducere pe numele acestuia.

Ne întrebăm cum ar trebui să procedeze procurorul în cazul în care, din coroborarea probelor administrate în cauză, ar considera că este oportună luarea măsurii controlului judiciar față de inculpat, precum și stabilirea obligației prevăzute de art. 215 alin. (2) lit. d) C.proc.pen. (*să nu revină în locuința familiei, să nu se apropie de persoana vătămată sau de membrii familiei acesteia, de alți participanți la comiterea infracțiunii, de martori ori experți sau de alte persoane anume desemnate de organul judiciar și să nu comunice cu acestea direct sau indirect, pe nicio cale*), iar inculpatul ar fi cel internat în spital de data aceasta, loc unde ar putea fi vizitat de **martori**, de pildă. Evident, inculpatul s-ar afla în imposibilitatea de a se deplasa la sediul parchetului, pe toată durata spitalizării. Trebuie făcută distincția între *starea gravă de sănătate a inculpatului*, care nu îi permite să comunice cu cei din jur (ex. se află internat la terapie intensivă), iar luarea măsurii poate fi amânată până când se poate realiza audierea și *starea de sănătate care nu îl împiedică să socializeze* (ex. se află în spital în perioada post-operatorie, sub supravegherea medicilor). În acest ultim caz, există riscul ca martorii să fie chiar rude sau prieteni ai inculpatului, să îl viziteze pe parcursul internării și astfel să se compromită o întreagă anchetă doar pentru că nu s-a putut dispune măsura preventivă în discuție.

În final, *de lege ferenda*, propunem ca art. 212 C.proc.pen. să prevadă în mod expres situația în care inculpatul nu se prezintă în fața organului de urmărire penală în vederea audierii prealabile luării

măsurii controlului judiciar, *atunci când acesta lipsește în mod nejustificat*, precum și situația în care, deși absent la această audiere, inculpatul dovedește că lipsa sa este pricinuită de factori neimputabili lui.

Cuvinte-cheie

Control judiciar, audiere prealabilă, art. 212 Cod de procedură penală, urmărire penală, procuror, lipsă nejustificată, obligația de a nu depăși limita teritorială, propunere de lege ferenda.

Key words

Judicial control, preliminary hearing, Article 212 of the Criminal Procedure Code, criminal prosecution, prosecutor, unjustified absence, the obligation not to cross certain territorial limits, de lege ferenda proposal.

**Regimul executării amenzilor penale aplicate în alte state membre ale
Uniunii Europene și recunoscute în România, în temeiul Deciziei-cadru
nr. 2005/214/JAI în ipoteza interdicției alternativelor**

Andrei - Dorin Băncilă - judecător
Directorul Școlii Naționale de Grefieri

Rezumat

În ipoteza în care instanțele românești, prin judecătorii delegați, trebuie să pună în executare o sancțiune pecuniară având antura juridică a unei amenzi penale, aplicată unei persoane fizice care nu execută benevol sancțiunea, dar în cazul căreia statul solicitant interzice posibilitatea executării prin conținuturi alternative, vor aplica regimul juridic specific executării silite în natură a sancțiunilor pecuniare, cu concursul organelor fiscale, regim juridic justificat de principii precum cel al supremației dreptului uniunii și al interpretării conforme, cristalizate în jurisprudența CJUE.

Abstract

In the event that the romanian courts, through delegated judges, must enforce a pecuniary sanction having the legal nature of a criminal fine, applied to an individual who does not voluntarily execute the sanction, but in which case the issuing State prohibits the possibility of enforcement by alternative content, they will apply the legal regime specific to the forced execution in kind of pecuniary sanctions, with the help of the fiscal bodies, justified by principles such as the rule of EU law and conforming interpretation, principles crystallized in EU Court of Justice case law.

În articolul publicat în numărul anterior al acestei reviste, dedicat analizei importanței stabilirii naturii juridice a sancțiunilor pecuniare aplicate în alte state membre ale Uniunii Europene și recunoscute în România, în temeiul Deciziei-cadru nr. 2005/214/JAI, am arătat că adoptarea acestui act normativ a reprezentat un pas important pe calea consolidării principiului recunoașterii reciproce, piatra de temelie a cooperării judiciare între statele membre ale Uniunii Europene atât în materie civilă, cât și în materie penală.

Recunoașterea reciprocă a sancțiunilor aplicate

într-un stat membru al Uniunii Europene are ca finalitate executarea acestor sancțiuni în oricare dintre celelalte state membre, astfel încât subiecții de drept să nu poată abuza de libertatea de mișcare de care se bucură pe teritoriul Uniunii Europene, transformând-o în mijloc de a scăpa de sancțiunile care le sunt aplicate pentru comportamente delincvente.

De asemenea, am mai arătat și că o serie de dificultăți în procesul de aplicare al mecanismului de cooperare introdus de Decizia-cadru nr. 2005/214/JAI este cauzat de diferențele de regim juridic în materia

sancțiunilor pecuniare între diversele state membre, dar și că aceste diferențe nu au fost văzute ca o piedică în calea operaționalizării principiului recunoașterii reciproce.

În articolul din acest număr al revistei ne propunem să analizăm o nouă ipoteză în care diferențele de regim juridic al sancțiunilor pecuniare din statele membre poate atrage dificultăți în ceea ce privește recunoașterea și executarea în România a sancțiunilor pecuniare aplicate în alte state.

Mai concret, ne vom apleca asupra situației în care instanțele românești trebuie să pună în executare o sancțiune pecuniară având natura juridică a unei amenzi penale, aplicată unei persoane fizice¹ care nu execută benevol sancțiunea, dar în cazul căreia statul solicitant interzice posibilitatea executării prin conținuturi alternative.

Această opțiune a statelor solicitante, de a interzice statelor solicitate (de executare) a proceda la executarea sancțiunilor pecuniare prin conținuturi alternative, este recunoscută prin prevederile art. 10 din Decizia-cadrul nr. 2005/214/JAI.

Același text normativ reprezintă și izvorul dreptului statului de executare de a apela la executarea sancțiunilor pecuniare prin conținuturi alternative în cazul în care executarea în natură nu este posibilă.

Putem spune că dispozițiile art. 10 din Decizia-cadrul nr. 2005/214/JAI reprezintă, în același timp, o manifestare specială a regulii generale cuprinse în art. 9 al aceluiași act normativ, care stabilește că executarea sancțiunii pecuniare este guvernată de legea statului solicitat (de executare), dar prevede și o excepție de la această regulă tocmai prin recunoașterea posibilității statului solicitant de a se opune executării prin conținuturi alternative.

Transpunerea în dreptul nostru a posibilității de a

apela la executarea sancțiunii pecuniare prin conținuturi alternative se regăsește în dispozițiile art. 302 din Legea nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală, potrivit căreia *dacă executarea unei hotărâri nu este posibilă, fie total, fie parțial, autoritatea judiciară română de executare poate dispune înlocuirea amenzii, în condițiile art. 63 sau 64 din Codul penal.*

Referirea la dispozițiile art. 63 și 64 din Codul penal restrânge câmpul discuției noastre la ipoteza în care instanțele românești au a recunoaște și a pune în executare sancțiuni pecuniare a căror natură juridică este aceea a unor amenzi penale, aplicate pentru săvârșirea unor infracțiuni, calificate ca atare atât în dreptul statului solicitant, cât și în dreptul nostru național.

Arătam, în articolul publicat în numărul anterior al revistei, că în ipoteza în care o instanță românească este investită de un alt stat membru cu o cerere de recunoaștere și executare a unei amenzi penale, regimul executării este guvernat de reglementările după care se face punerea în executare a pedepsei amenzii, respectiv cele ale art. 559 și urm. C.pr.pen., coroborate cu cele ale art. 22 și urm. din Legea nr. 253/2013.

Din interpretarea coroborată a textelor normative interne ce conturează regimul juridic al executării amenzii penale aplicate unei persoane fizice rezultă următoarele:

- executarea *în natură* a pedepsei amenzii se poate face numai *benevol*, adică prin voința proprie a persoanei condamnate, nefiind posibilă, precum în

1. În cazul amenzilor penale aplicate persoanelor juridice discuția nu prezintă interes, deoarece chiar legislația noastră nu prevede posibilitatea executării prin conținuturi alternative.

legislația anterioară celei aflate în vigoare cu începere din anul 2014, *executarea silită în natură* a amenzii penale aplicate persoanei fizice, adică prin concursul organelor fiscale (prin dare în debit);

- în cazul în care persoana condamnată refuză executarea benevolă în natură a amenzii penale, instanța de executare are la dispoziție posibilitatea de a dispune *executarea silită a amenzii*, însă *doar prin intermediul unor conținuturi alternative* (nu în natură), și anume: prin *muncă neremunerată în folosul comunității*² ori prin *închisoare*.

Arătând, în mod rezumativ, care este regimul executării amenzii penale aplicate unei persoane fizice în dreptul românesc, *caracterizat de imposibilitatea executării silită în natură a amenzii*, credem că se poate cu ușurință contura dificultatea la care ne refeream și în fața căreia sunt puse instanțele românești de executare în ipoteza în care statul solicitant interzice executarea prin conținuturi alternative.

Cu alte cuvinte, dacă persoana fizică nu execută benevol amenda penală aplicată într-un alt stat membru și recunoscută în România, iar statul solicitant interzice executarea prin conținuturi alternative (muncă sau închisoare), instanța română de executare se află într-o aparentă imposibilitate de a impune ducerea la îndeplinire a dispozițiilor unei hotărâri judecătorești penale.

S-ar părea că, din combinația regimului nostru național de executare a pedepsei amenzii aplicate persoanei fizice și a posibilității statului solicitant de a interzice executarea amenzii prin conținuturi alternative, se ivește o ipoteză în care executarea unei sancțiuni penale este lăsată la bunul plac al condamnatului.

Credem că Decizia-cadru nr. 2005/214/JAI și-a

propus tocmai contrariul și ne vom justifica această afirmație în cele ce urmează, prin raportare la jurisprudența obligatorie și pertinentă a Curții de Justiție a Uniunii Europene (CJUE).

Cel mai elocvent exemplu de jurisprudență a CJUE pentru ipoteza analizată de noi este Hotărârea din 4 martie 2020, în cauza *Bank BGŻ BNP Paribas S. A.*, C-183/18.

Din respectiva hotărâre rezultă că situația premisă pe care a avut-o de înfruntat o instanță poloneză de executare a unei sancțiuni pecuniare este foarte asemănătoare cu cea care reprezintă obiectul analizei noastre.

Mai exact, instanța poloneză de executare a avut de recunoscut și pus în executare o sancțiunea pecuniară (amendă contravențională) aplicată unei persoane juridice poloneze de către o autoritate olandeză, în condițiile în care dreptul polonez nu prevedea posibilitatea angajării răspunderii persoanelor juridice pentru acea categorie de fapte delictuale.

În amintita hotărâre, CJUE reiterează principiul supremației dreptului Uniunii Europene, în virtutea căruia instanțele naționale sunt obligate să interpreteze normele de drept intern în conformitate cu cele de drept al uniunii ori chiar să lase neaplicate dispoziții naționale contrare dreptului uniunii. În legătură cu această din urmă obligație, a neaplicării unei norme interne contrare dreptului uniunii, CJUE reamintește condiționarea de efectul direct al actului normativ izvor de drept al uniunii.

2. În legătură cu opțiunea legiuitorului de a califica munca prin care se execută amenda penală ca fiind *neremunerată* avem serioase rezerve, însă locul acestora nu este în articolul de față.

Cum în cauza *Bank BGŻ BNP Paribas S. A.* era în discuție Decizia-cadru 2005/214/JAI, un act normativ al uniunii lipsit de efect direct, CJUE a răspuns întrebării prealabile a instanței poloneze în sensul că, deși nu poate lăsa neaplicată o dispoziție a dreptului intern contrară dreptului uniunii, instanța de trimitere *este obligată să procedeze, în cea mai mare măsură posibilă, la o interpretare conformă a dreptului național pentru a asigura un rezultat compatibil cu finalitatea urmărită de Decizia-cadru nr. 2005/214/JAI.*

Revenind la ipoteza noastră, suntem de părere că ar trebuie să purcedem la analiza ei prin prisma celor ce rezultă din jurisprudența CJUE.

În primul rând, trebuie să stabilim care ar fi rezultatul compatibil cu finalitatea Deciziei-cadru nr. 2005/214/JAI, iar răspunsul la această întrebare nu poate fi altul decât asigurarea, chiar pe cale silită, a conformării infractorului persoană fizică la preceptele hotărârii de condamnare, adică asigurarea executării pedepsei amenzii penale.

În al doilea rând, trebuie să răspundem la întrebarea dacă asigurarea executării amenzii penale în natură (având în vedere că executarea în modalități alternative nu este acceptată de statul solicitant) de către infractorul persoană fizică presupune pentru instanțele românești să lase neaplicate dispoziții de drept intern contrare dreptului uniunii. Răspunsul la această întrebare presupune o analiză mai amplă, în urma căreia trebuie să identifică potențiala normă internă contrară dreptului uniunii și să stabilim dacă există contrarietatea.

Normele interne care stabilesc regimului de executare a amenzii penale de către persoana fizică sunt, așa cum am arătat și mai sus, dispozițiile art. 559 și urm. C.pr.pen., coroborate cu cele ale art. 22 și urm. din Legea nr. 253/2013.

Cu aplicabilitate strictă la ipoteza analizată de noi, când infractorul condamnat nu se conformează prin plata benevolă a amenzii, sunt dispozițiile art. 23 din Legea nr. 253/2013, potrivit cărora judecătorul delegat cu executarea va sesiza instanța de executare pentru ca aceasta să dispună executarea silită a amenzii, însă doar prin intermediul unor conținuturi alternative, fie prin muncă neremunerată în folosul comunității, fie prin închisoare.

Așadar, norma pe care trebuie să o analizăm din perspectiva contrarietății cu normele europene este cea cuprinsă în art. 23 din Legea nr. 253/2013.

Scopul acestei norme interne este tocmai acela de a asigura conformarea infractorului la preceptele unei hotărâri penale, chiar dacă prin conținuturi alternative, iar scopul normei europene, cuprinse în Decizia-cadru nr. 2005/214/JAI, este identic.

Putem, așadar, să răspundem la a doua întrebare în sensul că instanțele românești (prin judecătorii delegați cu executarea) nu sunt ținute să lase neaplicate norme interne contrare dreptului uniunii.

În fine, dacă am stabilit că instanțele românești, prin judecătorii delegați cu executarea, nu trebuie să lase neaplicate norme interne contrare dreptului uniunii, rămâne să concluzionăm că instanțelor românești le revine doar sarcina de a proceda, în cea mai mare măsură posibilă, la o interpretare conformă a dreptului național pentru a asigura rezultatul compatibil cu finalitatea urmărită de Decizia-cadru nr. 2005/214/JAI, adică o conformare a infractorului la hotărârea de condamnare.

Această interpretare conformă credem că, în ipoteza în care persoana fizică nu execută benevol amenda penală recunoscută, iar autoritatea solicitantă interzice executarea prin conținuturi alternative, nu poate fi alta decât aceea a aplicării regimului care permite

executarea pe cale silită, în natură, a amenzii penale, regim execuțional folosit în cadrul legislației noastre naționale atât în ceea ce privește pedeapsa amenzii aplicate persoanelor juridice, cât și în ceea ce privește sancțiuni pecuniare mai blânde, precum amenzile judiciare ori cheltuielile judiciare.

Deși ceea ce noi propunem în articolul de față poate părea o analogie care trebuie privită cu rezerve în materie penală și, mai extins, execuțional penală, credem că mecanismele cooperării judiciare internaționale penale între statele membre ale Uniunii Europene permit și chiar impun astfel de concluzii, rădăcina lor găsindu-se în principiile pe care CJUE le-a cristalizat în jurisprudența sa, precum cel al

supremației dreptului uniunii și cel al interpretării conforme, la care am făcut aici referire.

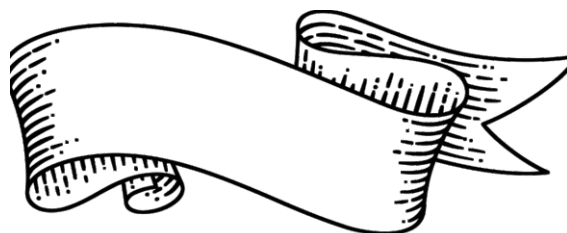
Concluzionând, în ipoteza în care instanțele românești, prin judecătorii delegați, trebuie să pună în executare o sancțiune pecuniară având antura juridică a unei amenzi penale, aplicată unei persoane fizice care nu execută benevol sancțiunea, dar în cazul căreia statul solicitant interzice posibilitatea executării prin conținuturi alternative, vor aplica regimul juridic specific executării silită în natură a sancțiunilor pecuniare, cu concursul organelor fiscale, regim juridic justificat de principii precum cel al supremației dreptului uniunii și al interpretării conforme, cristalizate în jurisprudența CJUE.

Cuvinte-cheie

sancțiuni pecuniare, cooperare judiciară internațională penală, Decizia-cadru 2005/214/JAI, amendă penală, regim execuțional, supremația dreptului UE, interpretare conformă, hotărârea CJUE în cauza Bank BGŻ BNP Paribas S. A., C-183/18.

Key words

pecuniary sanctions, international judicial cooperation in criminal matter, Framework Decision 2005/214/JHA, criminal fine, rule of EU law, conforming interpretation, judgment of the EU Court of Justice in Bank BGZ BNP Paribas SA C-183/18 case.

SCRIPTA·MANENT

RESPONSABILITATEA AUTORILOR

Afirmațiile, opiniile, părerile, punctele de vedere conținute în materialele publicate în revista SCRIPTA MANENT aparțin autorilor lor și pot să nu coincidă, întotdeauna, cu poziția oficială a Școlii Naționale de Grefieri.

COMITETUL DE REDACȚIE

ANDREI-DORIN BĂNCILĂ – directorul SNG, redactor șef
DENIS-BRÎNDUȘA CHIUJDEA – director adjunct SNG, redactor șef adjunct
VICTOR VĂDUVA – director adjunct SNG, redactor șef adjunct
IONELA-ALINA COTOROGEA – formator SNG
MIHAI-DANIEL ONIȘOR – formator SNG
ADINA STRECHE – consilier
ALINA ARAMĂ – formator SNG
CLAUDIA-MIHAELA ROȘU – formator SNG
CRISTINA-IZABELA TRUȘCĂ – formator SNG
ANDREEA-MARIA MECEANU – formator SNG
PAUL CIOBANU – formator SNG
MIHAELA-CRISTINA PĂUNESCU – consilier, specialist IT
Credite foto coperta 1: DENIS MALCIU, formator SNG

INVITAȚIE DESCHISĂ DE COLABORARE

Revista SCRIPTA MANENT se dorește a fi o revistă științifică, cu o apariție bianuală, în format online, o platformă la dispoziția profesioniștilor din sistemul judiciar românesc, prin intermediul căreia aceștia să-și exprime opiniile cu privire la probleme de drept și nu numai, la practici administrative și la aspecte din viața profesională.

În scopul alcătuirii unor numere viitoare ale revistei cu un înalt conținut științific, adresăm o invitație deschisă de colaborare către magistrații și grefierii din instanțe și parchete, către formatorii și cursanții Școlii Naționale de Grefieri, către formatorii și auditorii Institutului Național al Magistraturii, dar și către ceilalți specialiști care își aduc contribuția la înfăptuirea actului de justiție, care pot trimite articole, studii, analize, puncte de vedere, note critice sau alte materiale pentru a fi publicate în paginile revistei.

Persoanele interesate să devină, astfel, colaboratori ai revistei, sunt rugate să trimită materialele elaborate Comitetului de redacție ale revistei, la adresa e-mail revistasng@grefieri.ro.

Comitetul de redacție se angajează ferm să recenzeze materialele trimise spre publicare și să furnizeze autorilor un răspuns într-un termen cât mai scurt în legătură cu publicarea în următorul număr al revistei.

ISSN 2734 – 8237

ISSN L – 2734 – 8237

REVISTA·SCOLII·NATIONALE·DE·GREFIERI